

КАНАДІЙСЬКИЙ ЄПАРХІЯЛЬНИЙ

ВІСТНИК

1

1946

Відсканував Василь Гаранджа

ПАСТИРСЬКЕ СЛОВО

З НАГОДИ ВОСКРЕСЕННЯ Г. Н. ІСУСА ХРИСТА

У Свято найбільшого довірія

До Високопреподобних і Всечесніших Отців і всіх вірних
Нашої Дієцезії.

“Взяли моего Господа и не знаю,
де Його положили” (Іоан: 20,13).

Дорогі в Христі,

Не завсіди бачимо сонце. Деколи заслонюють його чорні хмари. Тоді темно на дворі і непривітно. Але коли знову вийде сонце з-поза хмар, то стає веселіше, тепліше і усе відживає.

Щось подібне буває і з людським життям. Не завсіди складається воно з радісних днів. Деколи загощують до людського серця також і сумні дні. Тоді наша душа переповнена болем і смутком, терпінням, сльозами і знеохотою. Однак, коли знову до нашого серця завітає радість, то завважується її і з очей, і з лиця і цілого нашого поступовання.

Апостоли і Христові Ученики були дуже засумовані останніми подіями Страсного Тижня. Бо їхнього Божественного Учителя, Ісуса Христа, зловили вороги, убичували, звінчали терням, примусили нести хресне дерево, розіпяли серед двох розбійників на горі Голгофті, а вкінці поховали Його в темнім, зимнім гробі. Коли привалили вступ до гробу, де лежало Христове Тіло, великим, тяжким каменем, то здавалося їм, що вже все пропало, розбилися всі надії, прийшов найсумніший кінець усього. Це наглядно пізнаємо з цих слів апостолів, повних скарги: “А ми надіялися, що це Той, що мав спасти Ізраїля” (Лука: 24,21). Ще більша журба найшла на Марію Магдалину, коли в неділю рано бажала намазати мертвє Тіло Христа, а застала тільки пустий гріб, так, що з її серця вирвалася скарга, повна болю: “Взяли моего Господа и не знаю, де Його положили” (Іоан: 20,13).

Однак яка велика зміна настає в усіх із радісною вісткою про Воскресення Христа! Тільки промовив воскресший Ісус до Марії Магдалини одне слово: “Маріе!” — а в одній хвилині минув смуток, а з її душі виригається радісне слово: “Учителю!”. Тільки Христос сказав апостолові Томі: “Вложи свій палець сюди і поглянь на мої руки і подай свою руку і вложи в мій бік, і не будь невірен, але вірен” — а з його душі виригаються також повні довірія слова: “Господь мій і Бог мій!” (Іоан: 20-28). Тільки стрінув Ісус засумованих учеників на дорозі до Емаус, а зараз: “отворилися їх очі і пізнали його... і говорили до себе, чи наше серце не горіло в нас, коли говорив в дорозі і коли відчиняв нам Письмо?” (Лука: 24, 31-32). З вісткою про воскресшого Христа відразу познікали сумніви, віджили надії, а воскресна радість рознеслася блискавицею по всіх усюдах. **Воскресший Христос показав наглядно, що жадна людська злоба не в силі змінити Божих плянів, зніве-**

чити Божих замислів, зруйнувати Божого діла.

Христова Церква є ділом Христа. Тому й своєю долею мусить ділитися з долею свого Основника, не лише в **днях смутку**, але й у **днях радости**. Про це предсказав наперед Христос, кажучи: “Істино, істино, кажу вам, що ви будете плакати й ридати, а світ буде тішитися” (Йоан: 16, 20). Ледве вознісся Христос із землі на небо, а вже зірвалася буря над молодою Христовою Церквою. Римські кесарі постановили затопити її в крові перших христіян. І тому мучили вони христіян усікими муками, палили визнавців живцем, наче горіючі смолоскипи, кидали їх на жир левам, тиграм по колізеях. З-поміж 12 апостолів лише один умер природною смертю, а всі прочі одинадцять понесли мученичу смерть. З перших 32-х папів, то тільки два вмерли природною смертю, а прочі тридцять як мученики. А з христіян начислюють мільйони мучеників із цих часів. Через 300 літ скривалися христіяни по катакомбах. До них також відносилися Христові слова: “Істино, істино, кажу вам, що ви будете плакати й ридати, а світ буде тішитися...”

Така доля Христової Церкви була уділом і у пізніших віках і найновіших. Чаша горя була приготованаю завсіди для винавців Христа. Кров Його учеників і учениць ніколи не ціпеніла від перших віків. А проте Христова Церква була признаеною не на вмертя, але на життя. Кров мучеників була насінням христіян. **Не оружям**, ані канонами, ані бомбовиками, ані взагалі жадною земською могутністю стойть Католицька Церква, але **обітницею Христа**. Він сказав не лише ці слова: “Істино, істино, кажу вам, що ви будете плакати й ридати, а світ буде тішитися” — але цей самий Христос додав ще й ці слова: “Ви будете сумувати, але ваш сум обернеться у радість” (Йоан: 16, 20). Мимо мук, гонень і переслідувань Католицька Церква розрослася по цілому світі, а своїх вірних ніколи не числила так багато, як сьогодні.

Сумні вістки доходять до нас із наших рідних земель. Такі сумні вістки, що своїм важким горем придавлюють душі всіх щиріх українців-католиків. По знищених війною селах, по зруйнованих згарищами містах, по мільйонах вивезених найкращих синів і доньок до вязниць, скітальчих таборів, а многих вже невинно порозстрілюваних — прийшло ще **крайне переслідування нашої Греко-католицької Церкви**, не знати котре вже з ряду. До земного горя долучилося ще й мучеництво наших священиків і єпископів, осталося їм вибирати лише одну з двох конечностей: або зрадити Христа й прилучитися до сталінського православя, або позістати вірним Христові й піти під розстріл наїзників. До закінчення цієї другої все-світньої війни обіцяли сильні цього світу всякі свободи, сьогодні однак дивляться зимними очима, як добивається останки свободи, навіть релігійної. Чи з мільйонів засумованих сердець українців-католиків не добиваються сьогодні журливі слова Марії Магдалини, що: “Взяли моего Господа й не знаю,

де Його положили”?

Одиночим голосом розради серед нашого теперішнього народного горя голос Католицької Церкви, що в протесті Святого Отця, як Батька всього християнства, станула в обороні, не лише переслідуваних за віру українців на їхніх рідних землях, але й також усіх біженців у західній Європі, що перед ними зависло марево непевності про найближче завтра. Воскресший Христос вливає довіря й у наші душі серед теперішнього народного горя: “Ви будете сумувати, але ваш смуток обернеться в радість.” Бог пише історію народів не як люди днями й роками, але віками. Він є в силі вирвати й наш народ із найбільшої пропасти й по Великій П'ятниці показати йому радісний Великдень!

Історія Католицької Церкви, починаючи від Христового Воскресіння, є безнастаним побідним походом від смутку до радості, від сумніву до певності, **від боротьби до перемоги.** На воскресшому Христі бачимо, що ожидає всіх цих, що їх тіпер досвідчає Божа рука в огні терпіння. Тому й пригадує нам св. Петро, як колись першим християнам писав: “Улюблені, не дивуйтесь огніві, що вам посилається на випробування, наче б то вам щось нового приключилося, але радуйтесь через те, що берете участь у Христових стражданнях, щоб і у объявленні Його слави ви радувалися й веселилися” (І. Петра: 4, 12).

Дорогі в Христі! Серед наших особистих, родинних і народних терпінь **кріпімся вірою в Воскресшого Христа.** Хоч серед життєвих досвідів прийдеться нам нераз повторяти за Марією Магдалиною, що: “Взяли мого Господа й не знаю, де Його положили” — проте не тратмо довіря, що всі ми є визнавцями переможного Христа. **Остаточна перемога є у руках не ворогів Христа, але воскресшого Христа.** Скільки це разів **співаемо на Великдень:** “Встане Бог і розсиплються Його вороги; як щезає дим, нехай вони щезнуть, як топиться віск від горячі вогню; так нехай згинуть грішники від Божого лиця, а праведники нехай звеселяться.” В днях світлих празників і у весь час нехай буде ця сердечна наша й Ваша молитва: щоб Воскресший Христос зберіг нашу українську Греко-Католицьку Церкву на її рідних землях; щоб охоронивувесь наш український народ перед грозячим нещастям та потішив усіх наших дорогих біженців і серед земної безнадійності привів їх до певної надії й забезпеки! Нехай милосердний Бог благословить цілий наш Український Нарід!

З Світлим Празником Христового Воскресіння засилаємо всім Дорогим Отцям і всім Вірним нашого Ексархату наші найщиріші воскресні побажання.

† ВАСИЛІЙ, Єпп. Орд.

† НІЛЬ, Єпп. Помічник.

Вінниця, 31 березня, 1945 р.

(ЗАВВАГА: Це Послання треба прочитати по всіх церквах у часі Великодніх Свят).

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЄПІСКОПСЬКОГО ОРДИНАРІЯТУ

I. Конференції наших священиків у Вінніпегу, Торонті, Йорктоні й Мондері відбудуться цього року у четвер, дня 2-го травня, 1946 року. Обовязком усіх Отців Душпастирів прибути на час, це є 9.30 рано.

II. Навчання катехизму й вакаційна рідна школа:

Кожний Отець душпастир виготовить собі завчасу плян щодо навчання катехизму й рідної мові в часі літа принайменше через кілька днів по всіх колоніях і закінчить першою св. Сповідлю й Св. Причастям; при кінці вересня перешле точний звіт з відбутих катехизацій до Єпископської Канцелярії, зазначуючи: парохію, місце навчання, особу навчання, число днів, скількість дітей до першого св. Причастя, скількість усіх дітей, що учащали на навчання.

III. Конгрес Українців Католиків у Вінніпегу.

Відбудеться у вівторок, середу й четвер 2, 3, і 4 липня, 1946 року у Вінніпегу. По недавно звершених подіях на наших рідних землях і нашій плянованій будучій праці, буде він надзвичайного значіння. Тому проситься Дорогих Отців, щоб відбули по своїх парохіях передконгресові наради й вислали делегатів з парохій й організацій, що гуртуються при парохіях. Конгрес потягне за собою свої видатки, а кромі цього треба буде урахомити ухвалену Конгресом діяльність і тому просьба від Конгресового Заряду, щоб з делегатами вислали, по своїй змозі, \$25.00 і вище, як дар від парохії й він буде втягнений по відбутому Конгресі, як сповнення річного дару за 1946 рік.

IV. ЮВІЛЕЙ БЕРЕСТЕЙСЬКОЇ УНІІ. 1946 рік приніс українцям-католикам 350-літній ювілей одності у вірі з Христовою Церквою. Від 1596 року почалося наше нове релігійне відродження. Цей важливий ювілей не зможуть як слід відсвяткувати наші брати й сестри на рідних землях, бо одні увязнені, другі вивезені, многі розстріляні за одність у вірі, а ще інші мусять вести життя катакомб із перших віків християнства. Ми українці католики, що живемо на вільній канадській землі й тішимося ласками з принадлежності до правдивої Христової Церкви, відсвяткуймо, якнайторжественніше, цей 350-літній наш ювілей Берестейської Одности: є обовязком кожного нашого священика-душпастиря добре приготувати проповідь про святе Зединення (Унію) в Бересті, та виголосити її в означений час; відправити суплікацію, зробити обхід з Найсв. Тайнами. Зазначити цей Ювілей також богослужіннями; концертами, академіями, відчитами і сталими ювілейними памятниками по наших місцевостях, провінціях і у Канаді.

V. МІСЯЦЬ ТРАВЕНЬ. Зближається найкращий місяць у

році, травень, що є призначений на особливіше почитання Матері Божої. Заходитим, де тільки можемо, щоб наші вірні брали якнайживішу участь у маєвих набоженствах. А у благальних прошеннях до Марії заносим наші щирі молитви 1) за наших увязнених Єпископів, переслідуваних священиків, вивезених братів і сестер на Сибір і 2) скитаючихся біженців, щоб у своїй недолі були вони потішенні. —

ХРОНІКА ДІЄЦЕЗІЇ

1945.

2. грудня, в неділю, Їх Преосвяще. Кир Ніль взяв участь в торжественній Сл. Божій в церкві св. Духа в Гамільтон, та виголосив проповідь; о год. 11. відправив Службу Божу в новій каплиці для греко-католиків мадярів в Гамільтон, Онт.

16. грудня в неділю з нагоди Празника Їх Ексц. Кир Ніль відправив Арх. Сл. Божу в церкві св. Андрея (пойнт Доглас, Винипег), та виголосив проповідь.

1946.

7. січня, в понеділок, з нагоди Хр. Різдва, Їх Ексц. Кир Василій відправив Арх. Сл. Божу і виголосив різдвяну проповідь в церкві св. Володимира і Ольги в Винипегу.

З нагоди Великого Посту відвідали Преосв. Єпископи наші церкви в Винипегу і околиці, були присутні на Сл. Б. та виголосили великопосні проповіді:

17. березня в неділю, Преосв. Кир Василій в церкві св. Володимира і Ольги в Винипегу.

Того самого дня Преосв. Кир Ніль в церкві св. о. Николая на Службі Божій, а вечір в церкві Пресв. Євхаристії в Іст Кільданан.

24. березня в неділю в церкві св. Покрови М. Б., Їх Преосвященство Кир Ніль.

31. березня в неділю св. Андрея, Їх Преосв. Кир Ніль.

Впр. о. І. Бала, ЧНІ.

РЕЛІГІЙНЕ ОБЗНАКОМЛЕННЯ ДІТЕЙ У МІСЦЕВОСТЯХ, ЩО В НИХ НЕМА СВЯЩЕНИКА

(Доклад виголошений на священичій конференції
у Йорктоні, 14. грудня, 1943 р.).

Боже провидіння покликало нас працювати над спасінням душ у Канаді й будувати тут Христову Церкву. Не могли б ми стати перед Богом Суддею зі спокійним серцем, не лише тоді, коли б зі старших повірених нам душ котрась загинула, але будемо суджені також і за душі маленьких дітей, коли вони не освідомлені у релігійних справах, затратяться для неба. Священича журба ще більше зістає, коли взяти під увагу такі місцевості, де живуть наші діти, а вони, або дуже рідко є на наших відправах, або деколи ніколи зі священиком не стрічаються. Саме про таких дітей буде цей доклад.

I. Місцевости без нашого священика.

Найперше відповіджмо собі, чи є у Канаді такі місця, що в них наш священик, або раз лише до року стрічається, або й зовсім не стрічається?

1. Без найменшого сумніву, що є много таких місць, що в них лише раз до року відправа, отже й релігійне навчання обтяжене.

2. Не легче є воно й там, де відправа є по тільки разів до року, але ці парохіяльні відвідини так виповнені іншими заняттями, що мало дають часу для душ найменших.

3. Є вкінці, навіть по містах, де стала відправа, де й ставив священик, що якесь число дітей виростає релігійно необзакомлене.

Про дійсність вище сказаного переконуємось при великих сповідях, при заключуванні шлюбів, при похоронах наших вірних.

II. Як повинаходити таких дітей.

З таким питанням стрічалися й інші католицькі народи й старалися його розвязати якнайпрактичніше. Не вільно й нам закладати рук, але старатися знайти якийсь вихід. Як віднайти наших дітей?

1. Багато можуть нам допомогти учителі, що зі своєї доброї волі подадуть список наших дітей з даної школи.

2. Джерелом інформації про наших дітей можуть бути муніципальні уряди, що знають людей даного округу й тоді не потрібно нам було їхати з фарми на фарму, щоб випитуватися про наших дітей.

3. Помічною інформацією може бути листа виборців, чи це муніципалу, чи провінції, чи домінії, де можемо повишукувати призабутих родичів із їх дітьми.

III. Чи маємо обовязок занятися такими дітьми?

Ми є парохами всіх вірних, отже й дітей, отже й призабутих дітей нашої парохії, нашої місії, нашої місійної станиці, наших місійних границь, куди не сягає душпастирство нашого сусіда пароха.

1. Коли правдою є, що такий буде нарід, який є тепер його доріст; то й не меншою правдою є, що така буде наша Церква, які є теперішні доростаючі діти. З цього слідує, що коли б ми у якихсь місцевостях були менше дбайливі, легкодушні й байдужі на виростаючі діти й релігійно їх не обучували, то ми самі засуджували б нашу Церкву на смерть.

2. Канонічне право 336 каноном дуже налягає на всіх парохів, щоб дбали про релігійне навчання всіх дітей даної парохії. Взагалі не було віку, не було почасних соборів, не було визначних мужів Церкви, що не пригадували б часто про цей обовязок кожного пароха.

3. Попередній Папа Пій XI, письмом з дня 12-го січня, 1935 року, у своїому декреті: “Про старанне дбання й збільшення катехитичного навчання” пригадав різні розпорядження Церкви у цій справі й додав при цім ще й таку заввагу, що про такі розпорядження ми є свідомі, але “добре є пригадати по засаді, що пригадка помагає.”

IV. Як можна б практично зарадити?

Припускаємо, що якось нам вдалося відшукати всіх наших дітей нашого місійного округу. Вони порозипувані десятками, а навіть сотками миль. Що ж тут з ними почати? Безвідмінним положенням не треба католицькому священикові зраджуватися у добі телефонів, телеграфів, самоходів, радія, поcht, печатнів і тому подібному. Треба знайти якийсь спосіб! Який можливий?

1. Знайти Сестер Монахинь. Один священик латинського обряду, до двох вже спроваджених Сестер, спровадив ще дві нові. Перші вчили у його парохії, другі іздили по колоніях, де він не міг стало доїзджати, вибрали собі кільканадцять найближчих хат, вчили через цілий тиждень, а при кінці тижня приїзджав священик, сповідав дітей, причащав, а відтак висилав дальше Сестер по своїм місійнім дистрикті так, що всі діти були релігійно обучені. Цей спосіб ідеальний, але в нас трудний, бо не маємо так багато Сестер. (В цій цілі й заложено нове Згромадження СС. Місіонарік Християнської Любові, що мають посвятитися навчанню дітей молитви і катехизму в таких обставинах).

2. Другий спосіб розвязки міг би бути, коли б підготовити наші вчительські сили. Нераз приходять учителі й учительки, охочі вчити дітей релігії, але не мають підручників, чи практичних вказівок, й тому не мають відваги занятися навчанням дітей релігії поза шкільними класами. Треба б зробити катехитичний курс, хоч тиждень, тоді легче можна б розвязати

це питання.

3. Є ще вкінці один спосіб розвязки, так званий "Кореспонденційний Курс", де навчання релігійне відбувається почтою. Воно забирає багато часу на поправки вироблених релігійних завдань, але цей труд приніс великі овочі, бо кореспонденційним курсом можна обхопити сотки й тисячі наших дітей. Видавати можна б по українськи для дітей, що знають рідну мову. Однак добре було б і по англійськи, щоб захопити всіх наших дітей.

Закінчення: Бажанням Христового Намісника є, щоб по парохіях заложити **Братство Християнської Науки**, що до нього належали б всі здібні навчати нашу молодь, головно наші учительські сили. Пригадує Святіший Отець, щоб науку катехизму так повести, щоб діти з очима успособленням приходили на релігійне навчання. Тому треба відправляти особливіші Служби Божі в році для дітей парохії, уряджувати катехитичні змагання, справляти з дітьми невинні приємності й прогулочки, давати за пильність нагороди, а коли можливе, то в часі Єпископських Відвідин, просліджувати поступ у релігійному навчанні. Що можливе у нас зробити, стараймося перевести у діло.

КАНАДІЙСЬКИЙ ЕПАРХІЯЛЬНИЙ

ВІСТНИК

2

1946

Енцикліка Св. Отця Папи Пія XII.

В 350-ЛІТНЯ ЗЄДИГЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВІ З
АПОСТОЛЬСЬКИМ ПРЕСТОЛОМ.

Достойним Братам Патріархам, Приматам, Архієпископам,
Епископам, та іншим місцевим Ординаріям, що в мірі
й злуці з Апостольським Престолом

ПАПА ПІЙ XII

ДОСТОЙНІ БРАТИ

ПРИВІТ ВАМ І АПОСТОЛЬСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ

До всіх Східних Церков, як показує історія, Римські Архієреї відносились завжди з найбільшою любовлю і важко переносячи їх відхід з огорожі однієї кошари, "не з людських яких спонук, але з любові до Бога та турботи за спільнє спасіння" (Лев XIII Апост. Посл. з дня 20 червня 1894, Акти Льва XII, т. 14, ст. 201), закликали їх раз по раз, щоб тим душі увійшли у ту єдність, що з неї вибилися нещасно. Вони бо певні й пересвідчені, що з такого з'єднення, щасливо відновленого, зростуть пребагаті плоди для всього християнства, а передусім для самих східних (Східних Церков); бо ж з повної й досконалої єдності всіх християн містичне тіло Ісуса Христа й поодинокі його члени не можуть не добути чималого зросту.

Тут слід завважити, що східним християнам нічого боятися, що після привернення єдності віри й управи доведеться їм покидати законні їх обряди й звичай. Це вже нераз виразно й ясно заявляли Наші Попередники. "Не маєте чого сумніватися, що через це Ми чи Наші Наступники відберемо щось з вашого права, з обря-

дових звичаїв якобудь Церкви" (Лев XIII, нав. м.).

Хоч не надійшла ще та щаслива днина, щоб Ми могли всіх східні народи, як повернутися до одної кошари, пригорнути до Наших батьківських грудей проте з радістю бачимо, що чимало синів з тих сторін, призвавши Престол св. Петра за твердиню католицької одності, дуже завзято оту єдність далі бережуть і скріплюють.

Між ними мило Нам сьогодні згадати особливо українську Церкву, не тільки тому, що переважає числом вірних та змаганням зберегти віру, але ще й для того, що минає 350-та річниця, відколи вона знову в злуці з Апостольським Престолом. В першій мірі слід, щоб цю щасливу подію святкували вдячним серцем ті, що їх це діло, але вважаємо корисним нагадати всім католикам, щоб за цей світливий дар зложили Богу безмежну подяку та й враз з нами уклінно Його благали, щоб милостиво злагіднив цьому народові теперішню лиху годину та приніс пільгу та зволив святу його побожність захоронити, постійність вдержати, віру ціло зберегти.

I.

Не буде це, гадаємо, Достойні Брати, без користі й коротко за історією зясувати в цьому нашему Посланні подїй, що про них мова. Треба відразу зауважити, що вже раніш, як у роках 1595 і 1599 у щасливу годину була заключена в Римі злука Русинів (Українців і Білорусинів) з Апостольським Престолом та потверджена в Бересті, оті народи нераз оглядалися на Римську Церкву як на одну матір усієї християнської спільноти та вважали справою своєї совісти мати для неї належний послух і пошану. Так напр. славний князь Св. Володимир, — що його безчислені майже народи руської спільноти почитають як творця і по движника їхнього навернення до християнської віри, — хоча взяв від східної Церкви літургічні обряди і священні церемонії, у свідомості своєго становища не тільки стояв до кінця в єдності католицької Церкви, але й дбав пильно за приязні взаємини між Апостольським Престолом і своєю державою. Немало князів з його роду, коли й вже важка схизма відрівнала царгородську Церкву, з належними почестями приймали послів Римських Архієреїв і були у братерських взаєминах з іншими католицькими суспільностями.

Тимто згідно з найдавнішою традицією української Церкви поступив Ісидор, митрополит київський і всієї Русі, коли р. 1439-го на вселенському Соборі у Флоренції підписав декрет, що ним грецька Церква урочисто зєдналася з латинською. Та повернувшись зі Собору, хоч був прийнятий з великою радістю у Києві, у своїй почесній столиці, то однак

згодом запроторений в тюрму в Москві мусів тікати і покинути край.

Всесаки пам'ять про щасливе зєдинення українців з Апостольським Престолом не забулася цілком з біgom часу, хоч багато дечого бувало в ті пресумні часи, що могло цілком затерти. І так знаємо, що в р. 1458 царгородський патріярх Григорій Маммас висвятив в оцюому славетному городі Григорія на митрополита для українців, що тоді були під великим князем литовським. Знаємо теж, що один другий наступник цього митрополита заходився наново відсвіжити єдність з римською Церквою, та лихі обставини не давали явно-славно оту єдність проголосити.

Та при кінці XVI. століття щораз більше й більше ставалося наглядне, що нізвідки було сподіватись бажаної обнови й реформи для прибитої важкими лихами української Церкви, хіба з повної злукі з Апостольським Престолом. Навіть самі незєдинені історики описують і виразно признають дуже гірке положення тої Церкви, а й українська шляхта, зібрана в р. 1585 у Варшаві, жалілася живими й терпкими словами своєму митрополитові і заявила, що на їх Церкву наслідо таке лихо, якого ніколи не було, ні на майбутнє бути не може.

Вони то не вагались обжалувати та обкладати дуже важкими оскарженнями самого митрополита, єпископів і монастирських настоятелів. А через те, що міряни повставали проти єпархій, наставав, очевидно, у церковній карності немалій занепад.

Не дивниця, що кінець кін-

ців самі владики, уживши надармо всяких способів, прийшли до того погляду, що єдина надія української Церкви—вернутися до католицької єдності. Князь Константин Острожський—а не було між українцями могутнішого від не го—був в тому часі за таким поворотом, але у випадку, що вся Східна Церква присталаб до Західної. Та згодом, як побачив, що цей плян не піде так, як йому бажалось, дуже гостро виступив проти віднови тієї злукі. Всетаки митрополит і шість єпископів, порадившись поспільно, дня 2 грудня, 1594 р. видали спільну заяву, що вони готові на згоду й єдність. До тієї думки дійшли ми, — писали вони — “зваживши із превеликим болем, скільки перепон до спасення мають люди без цієї єдності Божих Церков. У ній же, зачинаючи від Христа, Спаса нашого і святих Його апостолів, наші попередники втримувалися одного найвищого Пастиря і першого Верховника в Божій Церкві тут на землі визнавали — як це ясно показують нам Собори і канони — тай не кого іншого крім Святішого Папи Римського. Його слухали у всьому і, як воно тривало в своїй силі, завжди в Божій Церкві був лад і росло богопочитання” (Бароній, Річники, том VII, Рим 1596, Додаток стор. 681).

Та поки змогли той похвальній замір перевести щасливо в діло, треба було ще довгих і дуже тяжких переговорів. Нарешті після того, як дня 22. вересня 1595 р., в імені всіх українських владик була видана нова заява того самого роду, з кінцем вересня діло дійшло до того, що луцький єпископ

і єкзарх царгородського патріарха Кирило Терлецький та володимирський єпископ Іпатій Потій як представники решти єпископів могли вибратися в Рим. Принесли тоді зі собою документи з умовинами, під якими вся українська церковна влада ладна була на єдність. Наш Попередник бл. п. Климент VIII приняв послів з великою зичливістю, а принесений документ доручив пильно перевірити і розважити кардинальській раді. Незабаром почались розмови про всю цю справу, що дійшла врешті щасливо до бажаного кінця; бо ж 23 грудня, 1595 р. ті самі послі, допущені перед Вселенського Архиєрея, подали йому серед численного збору заяву всіх владик і в своїм та в їхнім імені склали урочисте визнання віри й приобіцяли належний послух і вірність.

Того самого дня Наш Попередник Климент VIII. Апостольською Постановою: Великий Господь і хвален вельми (А. Тейнер, Старі памятники Польщі й Литви, т. III, ст. 240 нн.) проголосив для радості всього світу вістку про цю втішну подію. З якою зичливістю приняла Римська Церква український народ, присталий до єдинства стада, видно теж з Апостольського Послання: Благословен хай буде пастир з 7 лютого 1596 р. В ньому Вселенський Архиєрей повідомляє митрополита й інших українських єпископів про щасливо осягнене зєднання і злuku всієї їхньої Церкви з Апостольським Престолом. У тім листі Римський Архиєрей, перевівши коротко події й переговори в цій справі в Римі та прославивши вдячним серцем діло, довершене з

Божої милости, проголосив, що звичаї української Церкви та її законні обряди можна без зміни заховувати. “Обряди ж і церемонії ваші, що цілості католицької віри і взаємній нашій злуці не перепиняють, так само як дозволив Флорентійський Собор, Ми теж дозволяємо затримати.”

(А. Тейнер: нав. м. ст. 251). Далі каже, що просив у милостивого короля польського, щоб зволив не тільки оточити своєю опікою єпископів і їх маєтки, але теж відзначити їх найвищими почестями та й згідно з їх бажанням покликати в Королівський Сенат. Накінець по братерськи взыває тих церковних достойників якнайскоріше зійтися на собор цілої провінції та приймити і затвердити там злуку українців з католицькою Церквою.

Цей собор відбувся в місті Бересті: взяли в нім участь не тільки всі українські єпископи та багато других церковних мужів враз з королівськими відпоручниками, але теж і латинські єпископи львівської, луцької і холмської дієцезій як особисті представники Римського Архиєрея. І хоча львівський та перемиський владики на жаль відреклися даної ними згоди, проте 8 жовтня 1596 зединення української суспільноти з католицькою Церквою було щасливо потверджене й проголошене. Слід було сподіватися, що ця згода й злука, як теж дуже відповідна потребам українського народу, дасть при однозгідності загальну обильні плоди.

Та прийшов “ворог-чоловік” і “насіяв куклю мік пшеницею (Мат. 13, 25); а саме вже то через жалобу деяких вельмож, вжето через політичні

чвари, чи теж через те, що заздалегідь не поведено пильно поуку й приготування духовенства й народу в цій справі, пішли завзяті спори і довголітні замішання. Виглядало навіть деколи, що треба боятися, щоб через них те надійно започатковане діло не слизло в жалюгідний спосіб.

Та що не сталося це навіть в самому почині діла в наслідок нагінок і чварів не тільки зі сторони незединених братів, але й деяких католиків, треба завдячувати в першу чергу митрополитам Іпатієві Потієві та Йосифові Велямінові Рутському. Вони невтомними заходами старались те діло захистити і поширити. І зокрема їх це осяг, що священики й монахи дістали богословську освіту й моральне виховання, а весь народ отримав науку правдивої віри.

А втім по не багатьох роках започатковане це діло зединення освятилося мученичою кров'ю: 12 листопада 1623 р. полоцький і вітебський архиєпископ, пресвітлій святістю життя й апостольською ревністю, непоборний речник католицької єдності, Йосафат Кунцевич, якого схизматики з найлютішою ворожнечою шукали згладити зі світу, впав прошитий стрілами й добитий страшним топором. Але свята кров цього мученика сталася немов християнським посівом, бо самі вбийники всі крім одного, покинули схизму та каялися свого злочину. Так само заступництву цього найсвятішого му ченика треба приписати, що Мелетій Смотрицький, завзятіший Йосафатів суперник за полоцький престіл, в р. 1627 привернувся до католицької

віри. І хоч якийсь час вагався сюди і туди, то незабаром став відважно боронити аж до смерті заключений поворот українців на лоно католицької Церкви.

Однак всілякі труднощі росли з року на рік і перебивали оте щасливо започатковане єдинство. Найгіршеж було те, що польські королі, які зразу, здавалось, своєю опікою спомагали діло, згодом під напором ворогів іззовні та через незгоди внутрішніх партій пішли на більші уступки противникам католицької єдності, що їх не бракувало. Тимто скоро святе діло опинилося, як признали самі українські єпископи, без ніякої вже захорони. Одні тільки Римські Архиереї найзичливішими листами та, по змозі, підмогами, передусім же через Апостольського Нунція в Польщі, відважно й по батьківськи захищали українську Церкву.

Та що сумніші йшли часи, то ще краще блестіла дбалість українських владик. Старались вони і простий люд обучити в християнській науці і підвищити рівень богословського знання в недосталь освічених священиків і врешті монахів, де тільки їхні обичайні підупадали, наново запалити до карності й святости. А втім в р. 1632-му велику частину церковних дібр приділено новоповсталій ерапхії незединених братів, в довоєні козаків з польським королем рішено знищити обновлену злуку українців з Апостольським Престолом. Та і тоді не впали вони духом, ба й далі постійно й кріпко боронили довірені їм стада.

А Бог, що не лишає свій народ забагато каратись скорботами, накінець після заключен-

ня Андрусівського миру в р. 1667 дав українській Церкві по стількох смутках і стратах спокійніші часи. З насталого спокою дісталася св. віра все більший розріст. Бо прийшов та-кий зразковий розквіт християнської обичайності та віри, що й у тих двох єпархіях, що р. 1596-го жалюгідно залишились були відлучені від єдинства, став щоденно потужніти рух за поворотом до католицької єдності з прихильністю усього загалу. Так і пощастилося: в р. 1691 перемиська єпархія, а 1700 р. львівська зединилися з Апостольським Престолом і ось всі майже українці, що були в тому часі в границях Польщі, зажили накінець католицьким єдинством. А розквіт цей більшав щодня й оттому з великим пожитком для Церкви зійшлися до Замостя на Собор, щоб порадившись поспільно, зарадити як можна найкраще щораз більшим потребам вірних. Постанови того Собору, затверджені Апостольською Конституцією Нашого Попередника бл. п. Венедикта XIII.: Апостольський Чин, з дня 19 липня 1724 р., принесли українській супільності немалі користі.

Проте за недослідимим Божим судом наприкінці 18-століття ота сама спільнота стала зазнавати гонення і гнету, що по розборі Польщі на землях, прилучених до російської імперії, час до часу ще дошкульніше загострювались. По смерті царя Олександра I. нарочито й нахабно покладено було єдність українців з Римською Церквою зовсім розбити. Вже раніш єпархії з цим населенням були відняті від майже всяких зносин з Апостольським Престолом. А тут і на є-

піскопів обрано таких, що переняті й підбиті схизмою, могли статися послушними сторонниками світської влади. У виленському семінарі, основному царем Олександром I. викладалась богословам обох обрядів наука, ворожа Римським Архиєреям; Василіянський Чин, що його члени завжди були дуже великою помічною католицькій Церкві східного обряду, позбавлено власної влади і власної управи, а монахів і монастирі вповні підчинено єпископським консисторіям; а врешті священикам латинського обряду заборонено під тяжкими карами уділяти українцям св. Тайни й інші релігійні підсобки; а накінець р. 1839-го, нажаль, була крикливо проголошена злука української Церкви з незадиненою російською Церквою.

Хтож всілі розказати, Достойні Брати, болі, страти, притуги, що їх тоді зазнав вельми шляхетний український народ, тому тільки оскаржений та обвинувачений, що силоміць, підступно попиханий до схизми, протестував проти кривди і старався по змозі віру свою зберегти?

Тимто зовсім справедливо Наш Попередник бл. п. Григорій XVI у промові дня 12 листопада 1839 р. з жalem й сльозами напитнував перед усім світом негідність отого чину; та його домагання і напитнування так й осталися невислухані. І так католицькій Церкві довелося оплакувати отих своїх синів, видертих нахабним насиллям з її материнського лона.

Ба й що більше, по небагатьох роках холмська єпархія, що належала до польського королівства, злученого з ро-

сійською імперією, зазнала тої самої нещасної долі. Вірних, що не хотіли відступити від правдивої віри та з почуттям обовязку незломно стали проти злуки, накиненої р 1875 з незадиненою церквою, підло покарано: кого драчами, кого побоями, кого вигнанням.

Навпаки в тому самому часі у львівській і перемиській єпархіях, після розбору Польщі прилучених до австрійської імперії, українське життя йшло тихо і мирно. Року 1807, відновлено галицьку митрополію і злучено на стало з львівською архієпархією. В тій провінції пішов неабиякий розвиток аж до того, що згодом два митрополити, Михайло Левицький (1816-1858) і Сильвестр Сембраторович (1882-1898), що оба з великою розсудливістю і з ревним старанням очолювали свою область, за великі свої духові прикмети й особливіші заслуги були вшановані римською пурпурою тай зараховані у Найвищу Раду Церкви. Ко лиж число католиків заедно більшало, Наш Попередник бл. п. Лев XIII в р. 1885 законно оснував нову станиславівську єпархію. Шість літ пізніше цей щасливий стан скріпився окремим чином через те, що всі владики враз з відпоручником Римського Архиєрея і з численним священством зібрались у Львові, щоб відбути загально-провінціяльний собор і видати пригожі літургічні та церковно-дисциплінарні норми.

Коли ж при кінці 19-го і на початку 20-го століття чимало українців через економічну скрутку переселилися з Галичини до Злучених Держав Північної Америки, до Канади й до країв південної Америки, Наш

Попередник бл. п. Пій X. з побігливої боязни, щоб ці любі Йому діти, необізнані з місцевою мовою і латинським обрядом, не дались оманути схизматикам та єретикам або оплутані блудами й сумнівами за галом нещасно не покинули релігії, р. 1907-го настановив єпископа з відповідними повновластями. А потім, коли число католиків і їх потреби зростали, замінував окремого єпископа-ординарія для українців родом з Галичини в Злучених Державах і другого в Канаді; крім того ще осібного єпископа-ординарія для вірних тогож обряду, що переселились із Закарпаття, Мадярщини і Югославії. Вслід за тим Священна Конгрегація для Поширення Віри, як і друга для Східної Церкви управильнили церковні справи українців у вище згаданих областях як також в полуднево-американських країнах від повідними і пригожими зарядженнями.

Тож не дивно, Достойні Брати, що за такі великі добродійства загал українців католиків нераз при даних нагодах явно виявляв свою вдяку й повне віддання Римським Архиереям. Так було зокрема 1895-го року, в тристаліття щасливо заключеного з'єднання їх предків з Апостольським Престолом і закріпленого в місті Бересті. Бо крім того, що в поодиноких галицьких єпархіях радісну ту памятку святкували з відповідними урочистостями, вислали були теж до Риму дуже громадне представництво: Митрополита і Єпископів, що Найвищому Архиереєві й Наслідникові св. Петра заявили від української Церкви любов, пошану, почитання й послух. Це чисельне

посольство допустив до себе з належною честю Наш Попередник бл. п. Лев XIII. і промовив до них з радістю та батьківською прихильністю й з найбільшими похвалами для з'єднання українців з Апостольським Престолом, бож тим всім, що його заховують щирим серцем, воно спасенне дже рело правдивого світла, незрушимого миру й небесних плодів.

Тай у теперішній добі Римські Архиереї уділили неменші добродійства цьому наймилішому народові. Особливо за час першої війни в Європі і майже в усьому світі, що так спустила ті краї, й таксамо у дальших роках нічого вони не залишили, що могло принести українському народові будьяку поміч і потіху. І так за Божою поміччю перемігши важкі труднощі, що давили цю католицьку суспільність, вона відповідала, як це можна було бачити, рішучо й охоче на невтомний труд своїх єпископів і на співпрацю решти духовенства. Та нажаль, прийшла друга війна куди тяжча й погубніша для української єпархії і її вірного стада.

Але поки станемо, Достойні Брати, коротко писати про теперішнє горе-недолю, що його ця Церква переживає з найвищою небезпекою самого існування, годиться додати одне друге слово, що краще і ясніше показалоб, які великі і визначні добродійства принесло українцям та їх Церкві оте 350 літ тому щасливо започатковане з'єднання.

II.

Так отже Ми загально й звязко зясували історію цеї щасної злукі та приглянулися раз її

радісним то знову дуже сумним переживанням. То й природно насувається Нам питання: Нащо придалося це зединення українському народові? Які здобутки і користі дала їм Apostольська Столиця і Римські Архиереї? Відповідаючи, як годиться, на це питання, сповняємо заразом найвідповіднішу й найхосенішу річ, головно тому, що Берестейській Унії не бракує завзятих противників а ворогів.

І зараз на початку слід зазначити, що Наші Попередники, по змозі, в кожному часі заходились зберегти й задержати законні обряди українців. Бо коли їх владики устами висланіх на це до Риму єпископів володимирського і луцького прохали Римського Архиерея, "щоб Його Святість зволив вповні та непорушно заховати й потвердити спосіб уділювання св. Тайн та обряди й церемонії Східної Церкви, так як їх справували в часі зединення, і щоб ні Він ні Його Наслідники нічого ніколи в цій справі не взновляти" (пор. А. Тайнер, нав. м. ст. 237), то Климент VIII приняв ласково до відома ці прохання і зарядив, щоб взагалі в цій речі нічого не змінилося. І навіть не наложено їм згодом нового григоріянського календаря, хоч самим українцям виглядало зразу, що при задержанні літургічного східного числення всетаки треба буде його завести. І так юліанський календар може існувати в них по наші часи.

Крім того той самий Наш Попередник письмом з дня 23 лютого 1596 р. дозволив згідно з первісними приписами Східної Церкви і відповідно до того, як було предложено в за-

ключеному поєднанні, що єпископів-помічників, правно іменованих, затверджує митрополит. Іншіж Наші Попередники пристали, що митрополит на всіх землях України може закладати початкові й вищі школи та свободно й по своїй волі наставляти управителів та вчителів. Рівно ж постановили вони, щоб при наділюванні духовних ласк українці не стояли нище від прочих католиків й нарівні з іншими вірними були учасниками всіх відпустів та дарувань коли тільки піддаутся всім конечним приписаним умовинам. А Павло V. дозволив, щоб ті, що ходять до наукних і шкільних заведень, установлених митрополитами, відтоді й назавжди мали участь у всіх тих ласках, що їх Римські Архиереї надали Марійським Дружинам у священних заведеннях ОО. Ісусовців. Тим знову, що відправляють духовні вправи у монахів Чина св. Василія, Урбан VIII. надав ті самі відпусти, які отримали законники-священники Товариства Ісусового.

З того виходить наглядно, що Наші Попередники окружали українців тою самою батьківською любовю, що й прочих католиків латинського обряду. Рівно ж від самого початку боронили вони прав та привілеї їхньої Єпархії. Бо немало було таких латинян, які твердили, що український обряд і нищий і менше достойний; багато ж деякі латинські єпископи повтаряли, що українські владики не посідають повних єпископських прав, а є їм підчинені. Тож Apostольська Столиця, опрокидаючи такі несправедливі думки й погляди, видала дня 28 вересня, 1643 р. декрет, де так дослівно постанов-

лено: “При звіті Його Еміненції кардинала Памфілія з ріжних рішень особливої наради для зединених українців Його Святість одобрив декрет тої окремої наради з дня 14, щойно минулого серпня, яким вирішено, що зединені єпископи — дійсні єпископи й такими належить їх призначати й називати. Також одобрив декрет тої самої наради, де вирішено, що українські єпископи можуть у своїх епархіях закладати для молоді гуманістичні школи, та що українські духовні тішаться, подібно як духовні латинської Церкви, привілеями: канона, суду, неторканності й свободи” (Акти й декрети св. Соборів, ст. 600, зам. 2).

А вже найкращим доказом того, як невтомно й дбайливо старалися Римські Архиєреї захистити й зберегти українцям їх обряд, являється довголітній перебіг справи зміни обряду. Та хотій для окремих причин, від їхньої волі зовсім незалежних, не можна було дуже довгий час наложити світським людям рішучу заборону зміни обряду, всетаки поновлювані спроби таку заборону видати, як і упіmnення, звернені до латинських єпископів та священиків, ясно виказують, як дуже та справа лежала на серці наших Попередників. В самому декреті щасливо заключеного зединення українців з Апостольською Столицею 1595 р. не було виразної заборони переходити зі східного обряду на латинський. Та яка вже тоді була думка Апостольського Престолу, виявляється в письмі Генерального Настоятеля Товариства Ісусового, зверненім 1608 р. до його членів в Польщі: в ньому він забороняє

поганому зединенні приймати на латинський обряд таких, що раніше ніколи не були того обряду, “бо це приказ Церкви і зокрема постановлено в декреті Унії, довершеної за Климентом VIII, щоб кожний покишає в обряді своєї Церкви” (нав. м. ст. 602).

Та коли щораз частіше стали повторятися жалі, що саме молодь вищих українських кругів приймає латинський обряд, Св. Конгрегація для Поширення Віри декретом з дня 7 лютого, 1624 р. зарядила, “що на майбутнє зединені українці, так міряне як духовні, так світські священики як і законні, зокрема монахи-василіяни, не можуть з жадної, хочаб найконечнішої, причини переходити на латинський обряд без осібного на це дозволу Апостольської Столиці” (нав. м. ст. 603).

Але цей декрет не можна було перевести в життя через опір польського короля Зигмунта III, якого бажанням було, щоб цю заборону обмежити лише до духовних. Отже Наш Попередник бл. п. Урбан VIII. не міг того відмовити цьому дуже могутньому покровителеві католицької єдності. І тому те, що через особливі причини не можна було приписати законом, Апостольська Столиця намагалась перепровадити приказами й упіmnеннями: і є на це неодин доказ.

Такто вже на вступі до декрету з дня 7 липня 1624 р., яким тільки духовним збороняється переход на латинський обряд, вирішено упіmnити священиків латинської Церкви, щоб у св. сповіді не намовляли вірних мірян переходити на згаданий обряд. І цього роду напіmnення нераз були повторюю-

вані, а Нунції Апостольські в Польщі на поручення Вселенських Архиєреїв робили всі зусилля, щоб вони мали бажаний успіх. А що й в наступних часах думка й погляд Апостольської Столиці не змінялися, ясно виходить з письма Нашого Попередника Венедикта XIV до львівського й перемиського епископів з 1751 р., де між іншим читаемо: “Нам доручено Ваші листи з 17 липня, що в них слушно жалується на перехід українців із грецького обряду на латинський. А в тім добре знаете, Достойні Брати, що Наші Попередники негодували на такі переходи й Ми самі негодуємо, бо гаряче бажаємо не знищення, але збереження грецького обряду” (нам. м. ст. 606). Крім того той самий Папа обіцяв усунути всякі перепони в цій справі і вкінці урочистим декретом заборонив цього роду переходи. Та труднощі й невгодини тієї доби не дозволили, щоб уже тоді могли сповнитися його бажання й обітниці.

Аж врешті решт після того, як Римські Архиереї Климент XIV і Пій VII постановили, що католикам українського обряду в російській займанщині не можна переходити на латинський обряд, в умові з 1863 р., заключений під проводом Св. Конгрегації для Поширення Віри між латинськими й українськими єпископами й прозваній “Конкордія”, порішено що ця заборона відноситься до всіх українців.

Вже з цього, що Ми досі в головних уступах й коротко навели з історії, не тяжко визнати, Достойні Брати, як дуже Апостольський Престіл пильнував зберігати цілість у-

країнського обряду чито з оглядом на загал чи що до поодиноких осіб. Однак ніхто не здивується, коли він, полішаючи неткнутими головні й істотні обряди, з огляду на особливі обставини часу дозволив на деякі менші зміни або їх на час одобрив. Так напр. не дозволив Він на жадні зміни в літургічних обрядах, навіть на такі, що з часом були введені, з винятком тих кількох, що їх постановили були самі українські владики на замоському соборі.

Однак бувало таке, що надто хитрі прихильники схизми на власну руку намагались наново вводити старі, в часті забуті вже звичай під позором збереження первісної чистоти свого обряду, а поправді на те, щоб неосвідомлений загал лекше відпав від католицької віри. Та Римські Архиереї, свідомі свого обовязку, спротивилися цим їхнім лихим зусиллям, відкривши явно хитрі їхні заміри, і порішили, що “не порадившись Апостольської Столиці, не вільно впроваджувати ніяких новостей в священно - літургічних обрядах, навіть в ім'я привернення обрядів, більш — здавалося б — відповідних для богослужб, одобрених тою самою Столицею, хіба з дуже важких причин і повагою Апостольської Столиці” (гл. Пій IX, Послання: Всю пильність, з дня 13 травня 1874 р., з покликом на Григорія XVI, Між найтяжчими, Пія IX, Акти VI, 317).

Зрештою Апостольська Столиця така далека від усякого замислу, стати чимбудь на перепоні для ненарушимості й збереження того обряду, що радше сталася для української

Церкви речником за заховання з найбільшою пошаною давніх літургічних традицій. Найкращим доказом цієї старанної зичливості для українського обряду являється нове римське видання літургічних книг, започатковане за Нашого Понтифікату і частинно вже успішно переведене. В ньому Апостольська Столиця, йдучи радо назустріч бажанням українських владик, постаралася відтворити літургічні їх обряди за давніми їхніми богослужбовими традиціями.

Та оце приходить Нам на думку, Достойні Брати, друге добродійство, що його принесло українцям згадане зединення з Апостольським Престолом. Через цю злуку дуже шляхетний той нарід, вщіплений у католицьку Церкву, зачав жити її життям, просвічуватись її правою, участвувати в її ласках. З неїж бути ручай небесного джерела, що все проходять і проникають, так що можуть зацвісти прегарні квіти всіх чеснот її зародити обильні та здорові овочі.

Бо коли перед довершеним поворотом до єдності самі незединені брати скаржилися на відступства від св. віри в тих сторонах, на розповсюднений порок симонії у виборі єпископів й інших священнослужителів, на розтрату церковних дібр, на зіпсуття монашого життя, на упадок монастирської карності й на те, що звязь послуху вірних для своїх владик щодня більше ослаблювалася і рвалася, то навпаки після заключення зединення за надхненням і поміччю Божою положення раз в раз кращало. Але скільки сили духа й постійності мусіли мати єпископи,

головно на перших порах через всякого рода замішання і розбурхані напади, щоб привернути всюди церковну карність? Кілько муравлиної пильності й терпеливої праці треба було їм додожити, щоб розбудити в клирі замилування до життя чеснот, щоб потішити прибиті горем повірені стада, щоб вкінці тих, що хитались у вірі, піднести й всесторонно скріпити? Одначе проти всякого людського сподівання є радісним фактом, що те так побажане єдинство не тільки вийшло переможно з усіх бур, але ще живіше й сильніше виявлялося в побідному бою. І не мечем ані побоями, не приманами чи погрозами, але прекрасним прикладом релігійного життя і, скажемо, якимсь пречудним обявом Божої ласки українці католики привели вкінці до одного стада незединену львівську й перемиську єпархію.

Коли ж вкінці насталатишина й мир, то квітучий стан української Церкви, перш-усього в 18-му столітті, заблистів також і назовні. Свідком того головний храм міста Львова, присвячений св. Юрієві, як також церкви й монастирі, що повстали в Почаєві, Тороканях, Жиравицях та по інших місцях як визначні памятники того часу.

На тому місці слідби загально сказати кілька слів про монахів-vasilіян, що своєю визначною й ревною працею прославно і найкраще заслужені для цієї цілої справи. Після того, як Велямин Рутський надав їхнім монастирям досконаліший й святіший вид життя через сполуку їх в одну Конгрегацію, чимало монахів так при-

кладно заблисти побожністю, вченістю й апостольською ревністю, що сталися провідниками й учителями релігійного життя християнського люду. Юнакам, дуже часто визначного таланту, подавали вони у своїх школах не тільки високу освіту в гуманістичних і богословських науках, але теж враз із тим передавали їм свою солідну чесноту, так що ці зовсім не уступали вихованкам латинських заведень. Знали це добре й незединені брати, бо немало їх, покинувши дім і батьківщину, радо прибігало до цих наукових осідків, щоб і собі статися учасниками тих розкішних овочів.

Неменші добродійства зі своєї злукі з Апостольською Столицею одержала українська суспільність в новіших часах. Не тяжко це піznати, коли тільки взяти під увагу стан Церкви в Галичині з перед жахливих руїн і спустошень цієї війни. Оця саме провінція начисляла майже 3,600,000 вірних, 2275 священиків і 2226 приходств тобто парохій. Крім того чимало було католиків-виходців з цієї галицької провінції, що поселились в ріжких частинах світа, зокрема в Америці: їх требаб рахувати на 400 до 500 тисяч. А тому так численному, як може ніколи передтим, складові вірних відповідав неменше високий рівень чесного, побожного, християнського життя. В єпархіальних семинарях питомці належним, стараним вихованням приготовлялись до прийняття священих чинів; зновуж вірні, беручи з найбільшою любовю і пошаною участь в богопочитанні, видавали радісні й обильні плоди релігійного життя.

Обмежуючись до коротесень кої згадки про щасливий стан української Церкви, не можемо помянути мовчанкою визначного митрополита Андрея Шептицького, що майже 45 літ невтомною і пильною працею заслужився неодним титулом і не в самій тільки духовній ділянці перед повіреним собі стадом. За час його архієпистирського правління було основане Богословське Товариство, що мало на меті розбуджувати в клирі замілування до ширших студій та розвою священих наук. У Львові засновано Богословську Академію, де здібніша українська молодь могла догідно віддаватися фільософічним і богословським студіям та іншим вищим наукам на університетський лад. Великий звіст взяла всякого роду видавничя діяльність чито книжок чи часописів і журналів, що втішалися славою й в чужих. Крім цього розвинулось церковне мистецтво за прадідними традиціями й питомим хистом цього народу й основано музей та інші мистецькі установи з прекрасними памятниками старовини. Врешті заложено й розвинено немало заведень, що мали на меті спомагати нищі круги суспільності в їх потребах та вбогих в їх долегливостях.

Не можемо промовчати й ті надзвичайні заслуги, що їх досягли тут з чималим спасенним вислідом віддані Богу мужеській жіночі Чини. І в першому чергі нехай буде вільно згадати монастирі василіянських монахів та монахинь; хоч за австрійського цісаря Йосифа II., не без кривди й шкоди потерпіли вони встрияння світської влади в свої справи, перегодом в

р. 1882-му і в дальших літах через так звану Добромильську Реформу привернені до первісної своєї слави, з любовю укритого життя та високою духовністю, що її черпають із правил та прикладу св. Основника, лучать гарячу ревність апостольства. До цих давних осідків монашого життя долучились рівно славні нові законні Згromадження, мужеські й жіночі: тобто Чин Студитів, що його монахи віддаються передусім контемпляції небесних річей і ділам св. покути; законне Згromадження Пресв. Спаса в українському обряді, що його члени з велими спасенним пожитком працюють так в Галичині, як і в Канаді; врешті численні законні жіночі Згromадження, що їх метою виховувати дівчата й доглядати хворих: чито Служебниці Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії, чи Мироносиці, Йосифітки, Йосафатки, Сестри Пр. Родини і св. Вінкентія Павлійського.

Кромі цього слід згадати тут Папську Колегію ім. св. Йосафата, що її оснував на Джаніколі і випосажив щедро Наш Попередник бл. п. Пій XI. Продовж багатьох століть могли деякі молоді вибранці приготовлятись до прийняття священичих чинів у Папській Грецькій Колегії, аж окрему Колегію в Римі для тих юнаків, Божим покликом призваних з українського народу, заснував інший Наш Попередник незабутньої пам'яті Лев XIII. Та коли цей будинок показався замалий для зростаючого числа питомців, найближчий Наш Попередник в особливій своїй любові до українського народу побудував, як Ми згадали, нову біль

шу будівлю. В ній то мають їша сливо зростати в пошані й любові до Намісника Ісуса Христа й на надію української Церкви кандидати до священства, назначені й підібрані до богословських студій та до наук, питомих свому обрядові.

Інший, Достойний Брати, не меншої ваги набуток й оздобу дістала українська суспільність із свого зединення з Апостольською Столицею, а саме те, що удостоїлась ряду славних ісповідників та мучеників. Щоб зберегти ненарушимість католицької віри й ревну вірність Римським Архиєреям, не завагались вони перед ніякими трудами й турботами, ба навіть радо пішли на смерть згідно з науковою Божого Спаса: "Благенні будете, коли зненавидять вас люди й коли відлучать вас і ганьбитимуть і рознесуть ім'я ваше як ганебне за Сина Чоловічого. Зрадуйтесь у той час і звеселітесь, ось бо велика заплата ваша в небі" (Лк. 6, 22-23).

Зпоміж них перший приходить Нам на думку велими святий Святитель Йосафат Кунцевич, що його славну непохитну мужність Ми вже вище згадали. Коли найбільше злочинні ненависники католицької віри зробили на нього смертельний напад, він добровільно віддався катам і так дав себе на жертву, щоб чимскоріш виеднати навернення незединеним братам. У свій час був він головний, та не одинокий мученик за католицьку віру й єдність, бо до його подібного вінця прилучилося чимало духовних і мірян, які чито упали від меча, чи кнутами та смерть жорстоко скатовані, а то й вкинені у дніпрові води, відійшли

славно у небесні палати.

А коли по небагатьох літах, тобто в половині XVII століття, козаки вхопили за зброю проти Річпосполитої польської, не нависть противників церковної єдності ще більш і більш зросла і лютіше розпалилася. Бовони були того переконання, немовби введене оце зединення сталося головним джерелом, що з нього пішли всі тодішні лиха й нещастя. Тому то так сильно постановили собі всіми засобами й всяким способом його повалити й знищити. Звід сіля повстали майже незлічимі нещастя для української католицької Церкви: багато храмів збечено, пограбовано, зруйновано, а їхню утвір і скарби знищено; багато священнослужителів і силу вірних перебито важкими кнутами, замучено тяжкими тортурами й жахливо помордовано. Навіть самі владики, обдерти зі своїх дібр та прогнані зі своїх престолів, мусіли втікати. Та навіть під цю розшалілу бурю вони не падали духом, ані в міру спромоги не залишали повірених їм стад без опіки й оборони. Що більше, в найбільшій скруті старалися своїми просьбами, накликуваннями, заходами всі руські Церкви враз з царем Олексієм привести до одної вівчарні.

Надто прийшла нова, неменше дошкульна нагінка на католиків до розбору Польщі. Тодіто війська російської цариці увійшли були в границі Польщі, насильно зброєю забрали дуже багато українських католицьких церков, а священиків, що не хотіли покинути свою віру, вязнили, допали, сікли нагаями, запроторювали в тюрми, мучили жорстоко голодом, спрагою, холodom.

А цим знову не уступили в постійності й мужності ті священнослужителі, що коло р. 1839-го воліли радше втратити свої добри й свободу, аніж відректися свого релігійного обов'язку. З їх числа годиться згадати окремим способом священика Йосифа Анчевського, що протриманий 32 роки в суздалському монастирі під строгим наглядом, доступив нагороди за свою високу чесноту святою смертю 1878 р. Таксамо 160 священиків за це, що явно визнавали католицьку віру, видали своїм родинам, полищеним в нужді, були вивезені в глибоку Росію й позамикані по монастирях, а не дались ані голодом ні знущаннями відвєсти від своєї святої постанови.

Неменшою мужністю духа заблистило чимало духовних й мірян з холмської єпархії, що непохитно оперлись гонителям католицької віри. Так напр. мешканці села Пратулина не відповіли силою на насилия, коли солдати напали на церкву, щоб заняти й віддати її схизматикам, але безоборонні збивши до купи, створили з себе гейби живий мур проти напасників. Через те одних поранили й скатували, других на довгі роки увязнили або вивезли в холодну Сибір, а інші під кулями проляли свою кров за Христа. Що до тих, які запечатали католицьку віру власною кровлю, то справа їх винесення на престоли вже започаткована в дотичній єпархії і є надія, що колись можна буде їх зарахувати в ряди блаженних. Ці нікчемні злочини, на жаль, сповинились не в одному місці, але звершувались по багатьох містах, містечках і селах. Коли ж уже всі католицькі церкви від-

дано схизматикам і всі священослужителі, викинені зі своїх місць, були присилувані покинути без опіки повірене їм стадо, тоді вірних, зовсім не питуючи про їх бажання, вписано до незединеної церкви. Та вони, дарма що позбавлені своїх пасторів та відправ і підмог своєї релігії, всетаки завзято старалися зберегти віру. Коли деякі ОО. Ісусовці в перевбранні й'не без великої небезпеки життя потайки до них наїдувались, щоб проповідати їм Божий закон, додавати захоти й потіхи, вони приймали їх з найбільшою радістю і пошаною.

Якжеш 1905 р. проголошено сяку-таку свободу віри, то можна було побачити в тих українських волостях чудове й радісне явище: просто сила католиків стала виходити зі своїх криївок на денне світло, а не маючи священиків свого східного обряду, збитими гуртами, з хрестом на переді та святими іконами в прилюдному святочному поході й з подячними піснями Богу, йшла до латинських костелів, куди передше під велими тяжкими карами не вільно було їм заходити. І там вони благали правних священослужителів, щоб отворили їм двері, прийняли їх та їхнє визнання віри й записали їх до католиків. І так в короткому часі до 200,000 Христових вірних правильно прийнято до Церкви.

Але і в новіших часах не бракло нагоди, щоб єпископи, священики й інші стада не показали мужності духа й постійності у захованні католицької віри, в обороні Церкви та її св. свободи. Зпоміж них мило тут згадати для особливої його

прослави митрополита Андрея Шептицького. Коли розшаліла перша європейська війна і Галичину зайняли російські війська, прогнано його з його престолу й виселено в монастир. Там і пробув він якийсь час під сторожею і нічого більш не бажав, як засвідчити найглибшу свою побожність до Апостольського Престолу й з усією готовістю, як цього будабудь потреба, понести при Божій ласці навіть мучеництво за своє стадо, що для його спасіння вже довго присвячував свої сили і труди.

III.

Ми вже бачили, Достойні Брати, з історичних фактів, коротко представлених в цій Енцикліці, кілько великих користей та дібр припало українському народові з його злукі з католицькою Церквою. І не дивно: бо якщо в Христі “зволила замешкати вся повнота” (Кол. 1, 19), то зрозуміло не може уживати тієї повноти, хто від Церкви “що є Його тілом” (Єфес. 1, 23), відлучений, тому, що за словами Нашого Попередника бл. п. Пелягія II: “Хтонебудь не бувби в мірі та єдності з Церквою, не може мати Бога по своєму боці” (Лист до єпископів Істрії, — Акти Всел. Соб. IV, II, 107). І ми також бачили, що цей любий український народ мусів переносити багато труднощів, бід і переслідувань, щоб боронити по силам своєї католицької єдності, а однак Бог в своїм про видінні нераз його щасливо (з цього) звільнював і вертав йому мир.

Та під цю пору бачимо з найбільшим затривоженням в душі, що наступає нова і дуже грізна буря на цю Церкву. Віс-

ти, що до нас доходять, хоч скупі, однак вистарчальні, щоб збільшити нашу журбу та наповнити тривогою. Саме роковий день, в якому 350 літ тому ця вельми стара християнська суспільність з радісними надіями злучилася зі своїм Найвищим Пастирем і Наслідником Блаженного Петра; і цей якраз день стався Нам “днем жури і тісноти, днем горя і нужди, днем тьми і безпросвітку, днем мряки і бурі” (Соф. I, 15).

Бо з великим смутком Ми довідалися, що на теренах, недавно прилучених до Росії, найдорожчі наші браття і сини українського народу терплять тяжкі переслідування для своєї вірності до Апостольського Престола; і не бракує таких, що всіми способами стараються відірвати їх від спільноти Матері Церкви та привести проти їхньої волі й найсвятішого пerekонання до злуки з незадіненими. І так духовенство українського обряду, як доносять, в письмі, зверненім до державної влади, жалується, що Його Церква в Західній Україні, як вона сьогодні називається, опинилася в дуже трудних обставинах, тому що всіх єпископів і багатьох з їхніх священиків увязнено та рівночасно заборонено комунебудь прийматися заряду української Церкви.

Знаємо теж, Достойні Брать, що ті труднощі і прикорості оправдуються, розуміється спо видно, політичними причинами. Однак такий спосіб поступовання не є новий, ані перший раз сьогодні ужитий; бо багато разів продовж століть вороги Церкви завзято та підступно обвинувачували католиків, начебто вони щось ділали проти

держави, тому що не були посміли явно призвати, що воно ворожо наставлені проти релігії та її отверто поборювали цим самим чином, яким колись жиди обвинувачували самого Божеського Спаса перед римським Намісником кажучи: “Ми нашли, що цей ворохобить наш народ і забороняє давати цісаєві податок” (Лук 23, 2). Але самі факти і їх висліди легко доказують та вяснюють, яка була й є причина цих переслідувань. Бо хтож не знає, що патріярх Олексій, недавно вибраний незадіненими єпископами Росії, в посланні, зверненому до української Церкви, — що не мало причинилося до започаткування цього рода переслідування, — явно захвалював і проповідував відступство від католицької Церкви?

А ці утиски тим більше Нас прибивають, Достойні Брать, що майже всі народи світа на урочистих зібраннях своїх висланників ще тоді, як шаліла великанська війна, між іншими заявили, що ніколи не має бути підприйняте переслідування релігії. І це саме зродило в Нас надію, що католицькій Церкві буде даний мир і належна свобода, тим більше, що вона сама постійно вчила і вчить, що треба завжди в совіті повинуватися законно установленим державним властям, які приказують у площині і рамках своєї влади. Але випадки нажаль, яких Ми торкнулися в попередніх рядках, так дуже і так гірко ослабили і майже відібрали цю надію і це наше довір'я, як йде про український народ.

Оттому в цім дуже важкім нещасті, коли людські сили видаються за слабі, нічого біль-

ше не лишається, Достойні Брати, як умільно благати пре милосердного Бога, що “зробить... суд протребуючим і спра ведливість вбогим” (Пс. 139, 13), щоб Сам схотів ласково успокоїти цю люту бурю тай остаточно положити їй кінець. А нас і повірене вам стадо щераз і щераз заохочуємо разом з Нами приліжними молитвами та покутними ділами вилагувати в Того, що Божим світлом просвічує людські уми і Божим своїм замислом наклонює їх волі до своєї найвищої волі, щоб помилував свій народ і не дав своєго насліддя на ганьбу (гл. Йоіл 2, 17), та щоб чим скоріш українська Церква увільнилася з цього погубного положення.

А особливішим способом в цих смутних і критичних подіях Ми батьківським серцем звертаємося до тих, що саме ними так тяжко і жорстоко пригнетені. До вас перш усього, Достойні Брати Епископи українського народу, що хоч самі переносите великі утиски, більше однак прибиті й затривожені долею вашого стада, як кривдами і нанесеними вам лихами, за словами: “добрий пастир душу свою дає за свої вівці” (Йо. 10, 11). І хоча теперішнє положення неясне, а майбутнє непевне та дуже тризажне, всетаки не упадайте духом, але “ставши видовищем... світові, ангелам і людям” (І. Кор. 4, 9), старайтесь, щоб вашу терпеливість і чесноту брали за взір всі Христові вірні. Через це, що переносите мужно і постійно цього рода переслідування та палаєте Божою любовю до Церкви, ви є: “Христове благоухання міле... Богові в цих, що спасаються, і в тих,

що погибають” (ІІ. Кор. 2, 15). І хоч ви в кайданах відлучені від ваших синів, не маєте змоги учити їх закону святої віри, самі ваши кайдани повніше і краще голосять і проповідують Христа.

До вас відтак відзвиваємося по батьківськи, улюблені сини, що назнаменовані священством Христа, “що терпів за нас” (гл. І. Петр. 2, 21), повинні вірніше за Ним іти і перед іншими приймати та вiderжувати противний напад. Хоча ваші нещастя з одної сторони так сильно Нас прибивають, з другої радіємо, що можемо до багатьох з вас так промовити словами Божеського Спаса: “Знаю твої діла і любов і служення і терпеливість і послідні вчинки твої, більші від перших” (Апокаліпса 2, 19). Витримуйте дальше, заохочуємо вас, сильно і постійно у вашій вірі в цих сумних часах й дальше піддержуйте слабих та скріплюйте тих, що хитаються. Упоминайте на скільки треба, поручених вам вірних, що не можна ніяк, навіть поверховно чи словом заперечити або опустити Христа та Його Церкви, та виявляйте ехидні штучки тих, що обіцюють людям земські вигоди і незнать яке щастя в цьому житті, а гублять їхні душі. Поводіться “як слуги Божі у великій терпеливості, в прикрасах, в бідах, утисках... в чистоті, в розсудності, в довготерпеливості, в добrotливості, в святім Дусі, в необлудній любові, в слові правди, в Божій силі, з оружжям справедливости у правій і лівій руці” (ІІ. Кор. 6, 4 н.).

До вас вкінці промовляємо, всі католики української Церкви зі співчуттям для ваших

терпінь і тягарів. Добре знаємо, що дуже сильні засідки наставлені для вашої віри. Що більше, здається, треба боятися, щоб в найближчих днях не прийшлося терпіти куди більших кривд тим, що не згодяться зрадити найсвятішу справу віри. Тому вже тепер, найдорожчі сини, заоочуємо вас пильно в Господі, щоб ви ніколи не відреклися вашої віри і вашої вірності для Матері Церкви та не далися залякати жадними погрозами ні жадними шкодами ані навіть небезпекою заслання і втрати самого життя. Бо як добре знаєте, йде про закопаний скарб на полі, що його знайшовши чоловік “скриває та з радості йде й продає все, що має, і купує те поле” (Мат. 13, 44). І памятайте, що сказав сам Божий Спас в Євангелії: “Хто любить вітця або матір більше ніж Мене, не є Мене гідний. А хто любить сина чи дочку більше ніж Мене, не є Мене гідний. А хто не бере хреста свого і не йде вслід за Мною, не є Мене гідний. Хто нашов свою душу, стратив її, а хто втратив свою душу для Мене, найде її” (Мат. 10, 37 нн.). А тому Божому висказові слід прибавити висказ Апостола народів: “Вірне слово: коли ми з Ним вмерли, то з Ним ожимо. Коли терпимо, то царствувати будемо з Ним. Коли відречемося Його, то й Він відречеться нас. Коли не віримо, Він остає вірний, бо не може самого себе виректися” (П. Тим. 2, 11 нн.).

Батьківську цю заохоту, любі сини, не можемо на Нашу думку скріпити і закінчити від-

повіднішим способом, аніж упімненнями того самого Апостола народів: “Чувайте, стійте в вірі, поступайте відважно і кріпіться” (І Кор. 16, 13). “Будьте послушні наставникам вашим” (Євр. 13, 17), єпископам і священикам, коли приказують вам в справах вашого спасіння і по приписам Церкви; всім же, що якимбудь чином напосідаються на вашу віру, мусьно протиставтесь, “стараючися заховати єдність духа в звязі мира. Одно тіло і один дух, як ви покликані до одної надії вашого призвання” (Єф. 4, 3-4). І серед всякого рода терпінь та гноблень памятайте: “що терпіння теперішнього часу є недостойні тої слави, яка в нас обявиться” (Рим. 8, 18). “А вірний є Бог і Він утверджувати і заховає від злого” (ІІ Сол. 3, 3.).

А з повною надією на вас, що мусьно й радо відповістьте оцій Нашій заохоті при помоці Божої ласки бажаємо вам кращих і спокійних часів від Отця милосердя і Бога всякого потішенння (гл. ІІ Кор. 1, 3) і цього умільно благаємо.

І заразом з повноти серця узділяємо кожному з вас, Достойні Брата, та вашим стадам, а вже найособливішим способом Єпископам української Церкви, (її) священикам і вірним, Апостольське Благословення на задаток небесних ласк і на свідоцтво Нашої доброзичливості.

Дано в Римі, у св. Петра, дня 23, місяця грудня, року 1945 й 7 Нашого Понтифікату.

ПАПА ПІЙ XII.

Із Завваг Для Священиків

Всечеснійші й Дорогі в Христі Отці:

Вже від ряду літ священича ревність скликує Вас, Дорогі Отці, на річні духовні вправи. Цей обяв нашого розвиненого релігійного життя є дуже будуючим, коли то ми разом зібрані, спільними силами, заохочуємо себе своїми чеснотами до вишого, кращого й ідеальнішого життя. Попри зasadничі науки духовного провідника, я старався щороку майже мати для Вас особливішу конференцію, щоб поділитися з Вами своїми заввагами, що також мають на меті обнову нашої душі. З цьогорічних завваг важніші ще раз подаю до відома всіх.

НАПРЯМНІ ЗАГАЛЬНОГО ЗНАЧНЯ.

1. Ювілей Берестейської Одности. Слова нашої заохоти, що їх ми видали з весною у Канадійському Єпархіальному Віснику, ч. 1, ст. 6, знайшли ширій відгомін у Ваших священичих серцях. За Вашою щирою співпрацею з Єпископом-Помічником відбувається вже у Вінніпегу величавий Конгрес з приводу нашого великого Ювілею. За приміром Вінніпегу пішли вже й інші наші більш осередки, а многі ювілейні обходи вже є упليновані й у своїму часі будуть переведені. Обовязком усіх наших Отців є відбути по всіх наших парохіях Ювілей Берестейської Одности, зазначуючи його особливішими святочними днями, ювілейними проповідями, концертами і по можності сталими ювілейними памятниками по наших містах.

2. Дієцезальна Референтура Імміграції. Попри велику руїну нашого многострадального народу, друга всесвітна війна викинула ще з рідних земель до Західної Європи сотки тисяч українських родин, що у своїму найбільшому горю й опущенні витягають до нас свої благальні руки із просьбою о рятунок. На нас злані вони. Коли ми їм не поможемо, то остануть вони безпомічними. В ім'я любові Христа постараймося принайменш одного брата-священика-скитаця прийняти до своєї резиденції, парохії, чи місійного округу. В ім'я християнської любові вистараймося про облегчення приїзду таких нещасних скитаців, що не мають нікого з кревних, щоб міг їм помогти, через "афідевіти". Не забуваймо також про висилку пакунків із одіжжю, їдою і доброю літературою. По інформації у цих справах удаваймося до Референтури при Централі.

3. Виці Освітні Курси Провідництва. Цього року започатковано також нову ділянку нашого поширеного організаційного життя під іменем Вищих Освітніх Курсів Провідництва. Завдяки вмілого підходу наших талановитих Отців і світських Інтелігентів, саскатунський двотижневий курс увінчався таким гарним успіхом і одушевленням серед нашої молоді, що повстала і зродилася думка, щоб цього роду курси відбувалися також і по інших провінціях. Це є заохотою для всіх нас помогти своєю співпрацею у переводженні таких курсів, і взяти в них діяльну участю.

4. Інститути для Хлопців і Дівчат. Кілька останніх років започаткували у наших важніших провінціях Інститути для хлопців і дівчат. Ці наші новонародні здобутки треба, не тільки утримати, але й розвинути. Обовязком усіх Отців є заохочувати в часі вакацій роди-

чів, щоб посылали своїх синів і доньок до наших Інститутів, Колегій і Академій. А в часі року вишукувати нашу шкільну молодь і давати її пораду й адреси наших виховних заведень, а також фінансово підтримувати наші Інститути.

ІІ. ЗІ СПРАВ ПАРОХІЯЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

1. Надання Душпастирського Уряду. Коли Єпископський Ординаріят надає священикові парохію, чи місійний округ, то таке єпископське надання є обовяззуючим у совіті, на основі канонічного послуху. Обовязком священика виконати єпископський приказ. Був однак случай, де священик отягався. Це провина проти заприєженого канонічного послуху. Для будучої пригадки нехай собі кожний священик усвідомить, що невиконання єпископського розпорядження, в означенному листом часі, потягає за собою утрату душпастирської судовласті.

2. Виїзд Священика з Парохії. Без виразного позначення Єпископського Ординаріяту не вільно священикові-парохові виїжджати по за свою парохію, чи місійний округ, хоч би хотів опустити парохію тільки на дві неділі. Єпископський Ординаріят звичайно позовітить священикові вийхати на вакації, щоб міг набрати свіжих сил, коли парох постарається про заступника на час своєї відсутності.

3. Збірки. Звіти й Метрикальні Книги. Дуже много було вже пригадок від 1929 року аж до нинішнього дня. Однак для своєї пригадки треба собі перечитати давніші Канадійські Єпархіальні Вісники. Пригадую Єпископські розпорядження у справах катерлатику особистого і катерлатику від парохії, збірок на семинар, звітів і метрикальних записів.

4. Резиденчії для Священиків. Ознакою нашого скріплення і розвою є многі збудовані, чи куплені domi для священиків, що про них постаралися за кілька останніх літ парохи своїх округів. Тому однак, що повстають нові місійні округи, то для успішнішої душпастирської праці являється потреба нових резиденцій. Де ще нема резиденції, там нехай парохи погбають і захотять вірних, щоб збудували.

ІІІ. З ВНУТРІШНЬОГО ДУХОВНОГО ВИРОБЛЕННЯ.

1. Річні Духовні Вправи. У внутрішньому духовному виробленні надзвичайно помічними є Реколекції. Обовязком Отців є прибути кожного року на заповіджені духовні вправи. Шоб на будуче знати, то реколекції відбуваються у нашій Дієцезії завсіди по празнику Успення Матері Божої, у перший понеділок місяця вересня. У часі реколекцій не вільно, без позначення Єпископа, виходити на місто, чи вертати на свою парохію, або округ.

2. Використання Вільного Часу. Подорож, Богослуження й організаційне життя забирає священикові дуже много вільного часу. Проте ревний священик уміє собі знайти, попри станову працю, ще й трохи вільного часу на своє особисте освячення, на поглиблення свого богословського знання, на поліпшення праці серед парохіян. Тому, будьмо мужами молитви й уміймо знайти собі на стільки вільного часу, щоб ми не опускали часослова, розважання, іспиту, вервиці й духовного читання. Відсвіжуймо собі догматику, моральну, св. Письмо, право й історію Церкви. Цікавмося також життям українсько

го народу і учімся, головно молодші, його мови, історії і літератури. Взагалі, думаймо, плянуймо й поглиблуймо нашу релігійну й народну працю.

3. Давання Доброго Приміру. Це щось станового й самозрозумілого для священика, щоб кругом себе ширив збудовання. На превеликий однак жаль, може трафитися, що священик, опустивши свою дотеперішню позицію, так може "постелити" своєму наслідникомі-священикові, що треба буде стратити цілий майже рік, щоб довести парохію до порядку. Не вільно прикрими словами називати своїх парохіян, зовсім їх опускати, чи відмовляти їм обслуги, та гіршити їх своїм нетактом. Священикові, що заступає місце Христа зовсім не годиться поступати так згіршаюче. Легче зіпсuti, як направити. Чи годиться таке заступаючу Христа? Легше зіпсuti, як направити. Легше знеохочувати, як самому щось солідного створити. Але такий нехай не забуває, що, коли він проповідує про "млинський камінь" своїм парохіям, щоб "цей млинський камінь його власного згіршення" своїм тягарем не потягнув за собою і гіршителя-проповідника. Євангеліє є для всіх! Згадуючи про лихий примір супроти вірних не забуваймо при цім про згіршення супроти священиків. Коли самі не вдоволені, не заражуймо їдію невдоволення наших невинних молодших братів священиків.

4. Канонічний Послух Священика. Про него була вже нераз згадка. Священик висвячується для Дієцезії що його прийняла у ряди своєgo духовенства, торжественно перед усіма складає послух своєму Ординарієві, присягає працювати над душами у цій парохії, що її надасть йому його Епарх. З упливом кількох літ починає під впливом "золотого телятка" притемнюватися обовязок канонічного послуху. Щоб осигнати цю ціль, то предкладає часом Ориднарієві всякі причини, часом навіть провокуючі, та уживає всяких способів, щоб тільки добути відпустку з дієцезії. Вже давніше було сказаним, а тепер повторюється це саме, що **жадному нашему священикові не дастися відпустки до іншої дієцезії**. Коли ж однак хтось задумує робити клопоти, підмовляти вірних, або стане непослушним, то такий буде сурспендований. —

Обовязком кожного душпастиря є дати якнайкращу духовну обслугу **всім** кольоніям, які належать до його округа; було б однак противне духові доброго душпастиря спішити з духовною послугою тільки до таких парохій, що добре платять, або до котрих є кращий доступ.

Коли Ординаріят зарядить зміну, чи перенесе кого на іншу позицію, належить це прийняти покірно і в дусі послуху; не підмовляти вірних, щоб робили "петиції", посылати листи, або телеграми. Зміна має на ціли добро самого священика і добро луш.

— ЗАКІНЧЕННЯ. —

З любови й обовязку є звернені деякі із цих уваг. І як такі прошу їх у широті прийняття. Я однак, поза цими кількома недотягненнями кількох віймків, звертаю свої очі на загал ревних, ідейних і повних посвяти священиків, що стараються, щоб вінець їх апостольства був великим, ряснім і многозаслуженим.

† ВАСИЛІЙ, Епп.

КАНАДІЙСЬКИЙ ЕПАРХІЯЛЬНИЙ

ВІСТНИК

3

1946

РІЗДВЯНЕ ПАСТИРСЬКЕ СЛОВО

До Всечесніших Духовних Отців і всіх вірних нашої дієцезії
у Празник нашої Надії.

Христос Раждається!

Дорогі в Христі Браття й Сестри!

Христос прийшов із неба на нашу землю серед
ночі.

Темна ніч наче пригадувала обставини, як темно ѹ безнадійно жили люди до приходу Христа. Особисто були позбавлені ласки через Адамовий гріх і стогнали в неволі злого духа. Родинно були розбиті через незаховання Божого закону. Майже всі народи вгиналися у ярмі неволі. А ціле людство ділилося на упривілейовані одиниці й міліони невільників.

Серед загального тодішнього пригноблення одиноким яснішим промінням, що просвічувало блукаючих людей, була обітниця на прихід Спасителя. Надію на Нього жили пра-ведні. Тогою за Ним кріпив себе вибраний народ. Нову добу людства предчували навіть шляхотніші одиниці з погані писали, що має народитися дивне Дитя, що вбє вужа, знищить гріх, принесе мир і відновить все соторіння.

З Різдвом Христа у Вифлеємі вернулася радість до людей, вступила надія, настало загальне оживлення. З неба дався чуті голос ангелів: "Слава на висоті Богові й на землі мир людям доброї волі." З далекого Сходу прибувають три мудреці-царі з поклоном і складають у стіп новонародженого Дитяти золото, ливан і смирну. Прибігають з радістю й пастирі з Вифлеєму й прославляють Бога за все, що чули й бачили. Настає нова доба надій.

Для нас віруючих людей Христове Різдво, є не тільки радісною памяткою, що колись відбулася, але й щорічним відсвіженням основних правд нашої св. віри. Новонароджений Христос приходить до нас щороку як Спаситель наших душ. Христос стався чоловіком, не тільки для цих душ, що жили в часі Його туземного життя, але й для нас усіх на землі. Вифлеєм є повен тайнственного значення й тепер для нас усіх.

Дивне світло з вифлеємських піль ще й тепер світить ясно для всіх нас. Треба тільки, щоб із наших віруючих душ виривалися оці радісні слова простеньких пастушків: "Ходім до Вифлеєму й подивімся на це Слово, що сталося і що його нам обявив Господь."

Теперішні часи своїми обставинами нагадують у многому стан людства до приходу Христа на землю. Скільки й тепер замішання на світі? Скільки нещасть усякого роду? Скільки нужди, безнадійності й поневолення цілих народів? Щоб не заламатися серед теперішніх сумних обставин, то треба нам сили з гори, світла з висот, спасення з неба. А це посилає нам Небесний Отець через своого улюблена Сина, Христа. Для розбитих народів іншого рятунку нема, як поворот до Христа, Його Євангелія, св. Тайн і Церкви. Серед теперішніх обставин всі ми мусимо закликати глибокою вірою св. Петра: "Господи до когож підемо? Ти маєш слова вічного життя."

Друга всесвітня війна своїми наслідками обернула в руїну дорібок тисячеліття нашого й так поневоленого передше народу. Серед теперішніх гонень Церква Українців-Католиків є змушена скривитися у катакомбах, на взір християн перших віків. Вся Єпархія Західної України вивезена, запроторена до вязниць, деякі Єпископи вже мучениками за св. віру. Тисячі наших священиків ув'язнені, вивезені, розстріляні за привязання до католицької Церкви. Міліони нашого народу скриваються по дебрах, лісах і різних країнах світу. Чи вільно нам піддаватися розпути на вид руїн наших тисячелітніх надбань? Серед румовищ новонароджене Дитя Христос кличе до нас: "Чистино, чистино, кажу вам, що ви будете плакати й ридати, а світ буде радіти; виж будете сумувати, але смуток ваш у радість обернеться!"

Христове Різдво є празником нашої надії. У день Христового Різдва скріпляє нас св. Церква надією на перемогу правди над неправдою, світла над темнотою, чесноти над гріхом. Наша надія є часто виставленою на небезпеки й досвіди життя. Коли будемо чисті сумлінням і покірні на взір простеньких пастушків, то не загинемо. Христос багатий у всі скарби неба й землі, то й може нам дати все: прощення, спасення й вічне небо.

Люди тієї землі покладають свою надію, не у Христі, але землі, силі світу, проминаючих величинах. Земля ще нікого не вдоволила. Багацтво всіх обмануло. Ми були вже свідками, як зникала слава великанів тієї землі. Всякі грішні уживання, хоч зразу були солодкими, перемінювалися кінець-кінців в отрюю. Без Христа настає у нашій душі ніч, темрява, безнадійність.

Прийшов Христос у зимну ніч грудня, в убогій стайні Вифлеєму, ніким не прийнятий до своєї хати. Сотки тисячів наших утікачів, братів і сестер, витягають у теперішніх часах свої благальні руки, щоб їм помогти, чим нас стати: одіжжу, поживою, спровадженням їх, щоб не висів над ними меч злобного Ірода. Чи в нас серце мешканців Вифлеєму, що відмовили

місця для Христа?

Ірод наважився погубити Дитя Христа й зготував різню невинних дітей. Теперішній Ірод зо своїми опришками завзявся знищити найбільший скарб нашого народу св. віру й зготувив нові сліози, нову різню, нові рани нашого многострадального народу. Чужина скрила Боже Дитя, щоб повернуло з Марією й св. Йосифом на землю своїх Батьків. Надія на Христа скріпляє нас, що й наш народ розкинений поверне на своє бідну землю своїх батьків.

Сьогодні на цілій землі зворушаюча радість міліонів вірних різних народів, країн і обрядів з приводу Різдвяних Свят. Клякнім і ми перед новонародженим Дитям Христом й благаймо Його, щоб поблагословив нас, наші родини, ввесь наш український народ і ціле людство миром, спокоєм і кращими часами. Щоб засумованих потішив, вигнаних примістив у безпечності, увязнених наділив волею, а всіх нас скріпив чесною великою надією.

Усім Високопреподобним Отцям нашої Єпархії і всім Дорогим Вірним, засилаємо наші щирі й сердечні побажання, великих ласк і скарбів із неба й благословення від Божого Сина, та веселих і щасливих Свят...

† Василій, Єпископ-Ординарій

Вінніпег, 21 грудня, 1946.

† Ніль, Єпископ-Помічник

У СПРАВІ ДИСПЕНЗ НА СУПРУЖЖЯ МІШАНОЇ ВІРИ

Орд. 154/46.

Коли о. Парох має случай на мішане супружжя, або іншого віроісповідання, то треба наперед розглянути справу а відтак в листі конечно подати, чи є:

- 1) канонічна причина до уділення даної диспензи
- 2) подати якого віроісповідання, чи секти є дана особа, що її треба диспензи (чи православної, чи протестантської, чи баптиської).
- 3) чи є моральна певність, що діти будуть і охрещені й виховані у католицькій вірі, католицька сторона не буде перешкоджуваною у виконуванні католицьких релігійних обовязків й що католицька сторона буде впливати на навернення некатолицької сторони.
- 4) чи священик уділював через якийсь час інструкцій некатолицькій стороні про католицьку віру, щоб ця некатолицька сторона знала, які обовязки тяжать на католицькій стороні. Без уділювання інструкції не можна просити про диспензу. Як уділювати даних інструкцій дуже помічною буде книжка Єпископа, що її можна набути під співуючою адресою: Most Rev. Joseph H. Schlarman Ph. D. J.C.D. DD. Bishop of Peoria, Why six Instructions? Arranging for a mixed Marriage. B. Herder Book Co. 15&17 Broadway, St. Louis, Mo. U.S.A. Апостольська Столиця останніми часами дуже ограничила скількість диспенз для мішаного і іншого віроісповідання й уділяє щойно по вище сповнених умовах. Єпископський Ординаріят просить ласково перечитати ї цього придержувається.
Винніпег, 8. XII. 46.

† ВАСИЛІЙ, Єп. Орд.

Орд. 142/46 з дня 18 листопада. Суспендовано о. М. Сирника за непослух.

3 діяльності

Церкви Українців Католиків у Канаді за 1946-ий рік.

Попри давніші здобутки Церкви Українців Католиків у Канаді рік 1946-ий приніс ще нові й свіжі, з яких замітніші слідуючі:

Архієрейські відвідини наших обох Єпископів, Кир Василія Ладицького, Єпископа-Ординарія й Кир Ніля Саварина Єпископа-Помічника обняли чотири найбільше заселені провінції Канади: Онтеріо, Манітоби, Саскачевану й Алберти число 62 місцевостей. З відвіданіх місцевостей було ювілейних єпископських посіщень 5.

Священиків Конференції відбулися в році 4 у слідуючих місцевостях: Винніпег, Торонто, Йорктон і Мондер. Священичі Реколекції відбулися цього року між 2-им а 6 вересня у Йорктоні, в Колегії св. Йосифа. З трьох військових капелянів нашої Дієцезії: М. Пелеха, Т. Добка й М. Горошка, один із них, М. Горошко, вернув із Англії й Европейського Суходолу. Всі три капеляни займають тепер дієцезальні позиції. З дієцезальних священиків прибуло цього року двох нових священиків, а з ОО. Редемптористів 7-ох, разом всіх священиків дев'ять.

Церкви мимо повоенного обмеження, дальше будуються нові, а на інші збирають конечні фонди. Попри Церкву величаву св. свящ. Йосафата в Едмонтоні, що викінчується, й церкву св. Кирила й Методія зі Ст. Кетерінс, Онт., замітніші новозбудовані церкви з цього року у слідуючих місцевостях, або куплені, або построєні: Мус Джав, Саск.. Вакав, Саск., Шол Лейк, Ман., Ервуд, Саск., Вікес, Саск., Савт Елмонтон, Алта., Мек-Довал, Саск., Прери-Ривер, Саск., Дані, Саск., Піс Ривер, Алта. З давніше збудованих церков посвячено цього року у Стрий, Алта., Грендвю, Ман. Будується величава церква св. Николая у Винніпегу, Ман.

Резиденції для священиків щораз то у більше місцевостях зростають, так що майже всі священики мешкатимуть у своїх парохіяльних домах. До 5 винніпегських резиденцій будується цього року вже 6-та при церкві св. Андрея. Набуто нову резиденцію у Віндзор, Онт., куплено дім під резиденцію у Принс-Алберт, Саск., посвячено цього року нову резиденцію у Кадворт, Саск.

Чини й Згромадження у числі своїх членів і поширенні своєї діяльності зростають. Число ОО Василіян зросло до 40 Отців, з 6 діяконами. Число ОО. Редемптористів прибільшилося о 7 нових Отців, так, що тепер числять всіх Отців 20. З ОО. Облятів дальше є тільки о. Ру. ЧО. Зі Згромадження Братів Християнських Шкіл прибув новий Брат Ізidor. Число Сестер сягає 115. Отворено, попри три вже існуючі новічіяни, ще новий четвертий, а це Новіціят Сестер Місіонарік Християнської Любові. З монахів працюють місійно усіх 64 особи, а зі Сестер 117 осіб.

Інституції також збільшилися цього року. До давніших: Бурси ім. Маркіяна Шашкевича у Саскатуні, Саск., Дівочого Інституту Ма-

тери Божої у Винніпегу, Ман., Інституту ім. Шептицького у Торонті, Онт., й Інституту св. Йосафата у Едмонтоні призначений для виховання дівчат, отворили їх Експ. Кир Василій 5-ий з ряду новонабутий Інститут св. Василія, призначений для студентів.

Преса також цього року зросла новим видавництвом, бо до давніших вже "Українських Вістей" з Едмонтону, "Голосу Спасителя" з Йорктону, "Світла" з Мондеру, Алта., "Будучності Нації" з Йорктону, Саск., "Місійних Вістей" з Винніпегу, прибув новий місячник призначений для нашої молоді під назвою "Юнацтво."

Видавництво зросло слідуючими наголовками з 1946 року: о. Семчука, С. "Берестейська Унія"; о. Поповича, Д. "Віра Українського Народу"; о. М. Гнеська "Твое Життя"; тогож "Душевхват"; о. В. Шумея "Фатіма"; о. Е. Теодоровича "Католицьке Життя"; о. А. Лугового "Біблійна Історія Нового Завіта"; Корчинський Б. Л. "Вперед"; о. Шпитковський І. "Альманах Канадських Українських Вояків"; Новосад І. "Програма Листопадового Свята; тогож "Різдвяна Програма"; і ще іншими,, як "Календар Української Родини" і "Голосу Спасителя".

Утікачів справа зайніяла цього року більше заходів й старань, як минувшого року. З днем 5 травня, 1946 року утворено Дієцезальну Референтуру Імміграції для найбільше опущених утікачів, щоб помогти їм одіжжю, поживою, обороною й виробленням афілієвітів. Зайніялося збіркою на українську католицьку церкву у Парижі й вислано з початком квітня призбирані жертви. У справі несення помочі збеглям за згодою й лозволом Єпископського Офіціаріяту виїхав на 4 місяці до Європи Всеч. о. Др. В. Кушнір. Протест Українського Екзархату у Канаді наших обох Владик вілбився широким відгомоном по цілому світі у пресі. З. Х. 1946 вручено особливіший меморіял від Централі Українців Католиків Міністрові Д. Е. Гленові за допущенням українських утікачів до Канади.

Ювілей Берестейської Одности у 350-ліття злуки наших Батьків у вірі з Петровою Скалою знайшов щирий відгомін по цілій Канаді. Зі замітніших провінційних зіздів важніші слідуючі: Торонті, Онт., від 23-25 V. 1946; Саскатуні. Сєск. Вищий Освітній Курс, від 8-20. VII.; Мондер, Алта. 17. VIII., Редвей, Алберта, 25. VIII; Йорктон, Саск., 13-го до 14-го X.; Едмонтон, Алберта. 23-го до 25-го XI.; Сен-Лілеїк, Манітоба, 26-го до 27-го, X. Найвеличавіший Конгрес відбувся у Винніпегу. Ман., у дні 2-4 липня, де взяли участь 648 делегатів і гостей від 5 домініяльних організацій й з 4 липнем основано Централю Українців Католиків Канади.

Ювілей Одности обходила величаво церква св. Йосафата в Вест Торонто при участі численного духовенства й вірних цілого міста Торонта та їх Експ. Кир Василія. Все це вище сказане є овочем не-впинної праці нас усіх. Дотеперішні гарні осяги заохочують нас до ще більшої праці для слави Бога, лобра Церкви, піднесення нашого Народу.

Хроніка Дієцезії

1946
(Продовження)

7. квітня, у неділю, Їх Експ. Кир Ніль був присутній на Службі Божій у церкві св. Арх. Михаїла, на Трансконі, Ман., і виголосив при кінці великопосну проповідь.

13. квітня, у суботу вечером, Їх Преосвященство Кир Василій уділив нищих свяченъ сімом богословам Згromадження ОО. Редемптористів у церкві Матери Божої Неустаючої Помочі, в Йорктоні, Саск.

14. квітня, у Неділю Квітну Їх Експ. Кир Василій висвятив на Архієрейській Службі Божій у церкві Матери Божої Неустаючої Помочі у Йорктоні, слідуючих піддіянконів ЧСІ на діяконів: Григорія Новака, Дмитрія Бібліва, Мирона Созанського, Івана Сироту, Івана Денищук, Василя Глоту й Івана Лаптуту. З приводу свяченъ виголошено проповідь.

21. квітня, у Празник Воскресення ГНІХ, Їх Експ. Кир Василій відправив Архієрейську Службу Божу і виголосив проповідь у церкві св. Володимира й Ольги, у Вінніпегу. Цього самого дня Празника відправив Архієрейську Службу Божу Їх Експ. Кир Ніль у церкві св. Николая, у Вінніпегу, Ман., і виголосив празничну проповідь.

2. травня, у четвер, відбулися Священичі Конференції у Вінніпегу, Торонті, Йорктоні й Мондері. У Вінніпегу взяли участь у конференціях оба наші Преосвященні.

5. травня, у Неділю Мироносиць, Їх Експ. Кир Василій проголосили комунікат Єпископського Ординаріяту, що з ним покликали до життя Дієцезальну Референтуру Іміграції для скітальців найбільше опущених, щоб помогти їм одіжкою і виробленням афідевітів.

7. травня, у вівторок. Засідання Єпископської Ради.

26. травня, у неділю, Їх Експ. Кир Ніль відправив Архієрейську Службу Божу з нагоди срібного ювілею Колегії св. Йосифа в Йорктоні, Саск., виголосив проповідь і уділив Архієрейського Благословення ученикам Колегії Християнських Братів, ученицям Академії Сестер Служебниць і всім ювілейним Гостям.

2. червня, у неділю, Їх Експ. Кир Ніль відправив Архієрейську Службу Божу у церкві св. Спаса, у Кадворт, Саск., а пополудні відвідав церкву св. Духа у Пітерсон, Саск., і виголосив з цієї народи проповідь.

9. червня, на Сошествіє св. Духа, Їх Преосвященство Кир Ніль мав Архієрейську Службу Божу і проповіль у церкві св. Духа у Бюкенен, Саск., а пополудні Архієрейський Молебен і проповідь у церкві св. Константина й Ольги, коло Василіва, Саск., і ц. св. Преображення у Ковалівці, Саск.

10. червня, у Празник Пресв. Тройці, Їх Експ. Кир Ніль відправив Архієрейську Службу Божу і мав проповідь у церкві св. Успення, в Антонівці, Саск., а пополудні відвідав церкву у Тедмор, Саск., і виголосив проповідь.

9. червня, у празник Сошествія св. Духа, Їх Преосвященство Кир Василій висвятив шістьох богословів ЧСВВ на діяконів у церкві Успення МБ., у Грімсбі, Онт.: Сотера С. Підскального, Віталія В.

Підсального, Іларіона А. Адамса, Нікона Н. Свірського, Патрикія П. Пащака й Йосафата Ю. Шкварка.

16. червня, у неділю, Їх Преосв. Кир Ніль висвятив на тихій Сл. Божій діяконів: Григорія Овчарика й Йоана Ворону на священиків у ц. св. Николая у Вінніпегу, Ман., о год. 10-тій відвідав ц. св. Ап. Петра й Павла у Талберг, Ман., а пополудні церкву св. Йоана Христителя у Поплар Крік, Ман.

23. червня, у неділю й празник Пресв. Евхаристії, Їх Ексц. Кир Ніль відправив Арх. Службу Божу і мав проповідь у церкві Пресв. Евхаристії у Райдінг, Ман.

30. червня, у неділю, Їх Ексц. Кир Ніль, відправив Архієрейську Службу Божу і мав проповідь у церкві св. Николая, у Фолей, Ман., а пополудні Арх. Молебен у церкві Пресв. Тройці, у Комарні, Ман., а відтак у церкві Положення Ризи Пресв. Богородиці, у Тюлон, Ман.

2. липня, у вівторок, Їх Ексц. Кир Ніль відправив Архієрейську Службу Божу і виголосив ювілейну проповідь у церкві св. Николая, у Вінніпегу на Першому Всеканадському Конгресі Українців Католиків у Канаді з приводу 350-ліття Берестейської Одности.

4. липня, у четвер, проголошення Ерекційної Грамоти на започаткування й основання Централі Українців Католиків у Вінніпегу, Ман., Екзархатом Українців Католиків у Канаді.

7. липня, у неділю, Їх Ексц. Кир Ніль мав Архієрейську Службу Божу і проповідь у церкві св. Йоана Христителя, у Куквил, Алта., а пополудні Архієрейський Молебен у церкві Воздвиження Ч. Хреста, у Егрімонт, Алта.

12. липня, у празник св. Ап. Петра й Павла, Їх Преосвященство Кир Ніль посвятив церкву і мав Арх. Службу Божу у церкві св. Ап. Петра й Павла у Стрию, Алта., а пополудні Арх. Молебен і проповідь у церкві св. Онуфрія, у Смокі Лейк, Алта.

14. липня, у неділю, Їх Ексц. Кир Ніль мав Архієрейську Службу у церкві Пресв. Тройці, у Спедден, Алта; а пополудні Архієрейський Молебен і проповідь у церкві св. Духа у Вільні, Алта.

21. липня, у неділю, Їх Ексц. Кир Ніль відправив Архієрейську Службу Божу у церкві Непорочного Зачаття, в Фрейзервуд, Ман., а пополудні у церкві Чесного Хреста в Інвуд, Ман.

30. липня, у вівторок, Їх Ексц. Кир Ніль відправив Арх. Службу Божу й виголосив проповідь до 76 дітей із Рідної Вакаційної Школи під проводом Сестер Служібниць у церкві св. Духа, у Сенди Лейк, Ман.

4. серпня, у неділю, Їх Преосв. Кир Ніль мав Архієрейську Службу Божу у церкві Пресв. Тройці, у Гонор, Ман., а пополудні Архієрейське Посіщення у церкві Різдва Матері Божої у Гімлі, Ман.

11. серпня, у неділю, Їх Ексц. Кир Ніль відправив Арх. Службу Божу у церкві св. Юрія, у Принс Алберт, Саск., а пополудні Архієрейське Посіщення у церкві св. Успення МБ., у Мітпарк, Саск.

18. серпня, у неділю, Їх Ексц. Кир Ніль мав Арх. Службу Божу і виголосив проповіль у церкві св. Йоана Христителя, у Самбург, Саск., а пополудні відвідав церкву св. Вознесення у Ніпавін, Саск.

19. серпня, у празник Преображення ГНІХ, Їх Ексц. Кир Ніль мав Архієрейську Службу Божу і виголосив проповідь у церкві св. Николая, у Бруксбі, Саск., а пополудні відправив Архієрейський Молебен і мав проповідь у церкві св. Михаїла у Гронлід, Саск.

25. серпня, у неділю, Їх Преосв. Кир Ніль мав Архієрейську Сл. Божу і виголосив проповідь у церкві Різдва Пресв. Богородиці, у Модел Фарм, Саск.

28. серпня, у празник Успення МБ., Їх Ексц. Кир Ніль відправив Арх Службу Божу і мав проповідь у церкві св. Йоана Богослова у Красне, Саск., а пополудні Архієрейське Посіщення із проповіддю у церкві Пресв. Серця Ісусового у Винярд, Саск.

1. вересня, у неділю, Їх Ексц. Кир Ніль посвятив церкву і відправив Арх. Службу Божу із проповіддю у церкві св. Іллі у Грендвю, Ман., а пополудні відвідав церкву Пресв. Тройці у Грифтоні, Ман.

2. вересня в Колегії св. Йосифа, зачалися Духовні Вправи дієчезальних Отців Західної Канади. Присутні були оба Єпископи: Священиків було 34. Крім особливішої конференції, Їх Ексц. Кир Василій відправив на закінчення Реколекцій 6 вересня Архієрейську Службу Божу; були присутні всі священики й прийняли з рук Архієрея св. Причастя.

8. вересня, у неділю, Їх Ексц. Кир Василій висвятив п'ять діяконів зі Згромадження ОО. Редемптористів на священиків у часі Архієрейської Служби Божої, у церкві Матері Божої Н.П., у Йорктоні, Саск.: Й. Денишку, І. Сироту, В. Глюту, Д. Бібліва, Г. Новака. — Їх Ексц. Кир Ніль відправив Арх. Службу Божу у Калмар, Алта., а пополудні Арх. Молебен у церкві св. Йоана Христителя, у Торсбі, Алта.

11. вересня, у середу вечором, Їх Ексц. Кир Ніль промовляв до Едмонтонської Молоді, числом 96, що гуртується при віддлії УКЮ.

15. вересня, Їх Ексц. Кир Ніль, з приводу 350-ліття Берестейської Одности й Празника св. свящ. Йосафата, мав Архієрейську Службу Божу й виголосив особливішу проповідь у церкві св. Йосафата в Едмонтоні, Алта.

21. вересня, у празник Різдва МБ., Їх Ексц. Кир Ніль мав Архієрейську Службу Божу й проповідь у церкві Пресв. Тройці, у Просперіті, Алта., а пополудні Архієрейське Посіщення із проповіддю у церкві св. Духа, у Бойл, Алта.

22. вересня, у неділю, Їх Преосв. Кир Ніль відправив Арх. Службу Божу і мав проповідь у церкві св. Успення МБ. у Вох, Алта., а пополудні Архієрейські Відвідини із проповіддю у церкві Матері Божої у Федорі, Алта.

27. вересня, у празник Воздвиження Чесного Хреста, Їх Ексц. Кир Ніль відправив Арх. Службу Божу із проповіддю у Карвел, Алта., а пополудні Архієрейська Візитатія із проповіддю у церкві Пресв. Євхаристії, у Чергил, Алта.

29. вересня, у неділю, Їх Преосв. Кир Ніль відправив Архієрейську Службу Божу у новозбудованій церкві св. Арх. Михаїла, у Торгілл, Алта.. а пополудні мав Архієрейські Відвідини і проповідь у церкві св. Духа, у Нюбрук, Алта.

6. жовтня, у неділю, Їх Ексц. Кир Ніль відправив Архієрейську Службу Божу у церкві св. Успення МБ., у Мирнам, Алта.. а пополудні мав Архієрейське Посіщення і проповідь у церкві св. Йоана Христителя у Нортберн Велій, Алта.

13. жовтня, у празник св. Покрови МБ., Їх Ексц. Кир Ніль відправив Архієрейську Службу Божу із проповіддю у церкві Воскресіння

сення ГНІХ, у Давфин, Ман.

27. жовтня, у неділю і в свято Христа-Царя, Їх Експ. Кир Василій відправив Арх. Сл. Божу в Сенди Лейк, Ман. і виголосив освобливішу проповідь з приводу 350-ліття Берестейської Одности й Зізду Українського Католицького Юнацтва Манітобської Провінції.

5. листопада, Їх Преосв. Кир Ніль взяв участь у свяченнях Єпископа-Помічника Даниїла Іванчо, як третій Співсвятитель, у катедрі св. Павла, у Пітсбургур, Пенсильвенії.

21. листопада, Преосв. Кир Василій взяв участь в торжествах свячення на Єпископа: Преосв. Вебстера, Помічника Емін. Кардинала Мекгвігена в Торонто, Онт.

1. грудня в неділю, з нагоди Празнику св. Йосафата і Ювілею Берестейської Одности, Їх Преосвященство відправив Архієрейську Служб Божу в церкві св. Йосафата на Вест Торонт, Онт., а при кінці виголосив святочну проповідь.

**СТАТИСТИКА
ДІЕЦЕЗІЇ УКРАЇНЦІВ КАТОЛІКІВ У КАНАДІ
за 1946-ий рік.**

Єпископів	2
священиків дієцезальних	57
священиків Василіян	40
священиків Редемптористів	20
священик Облят	1
Священиків усіх у Дієцезії	118
Сестер	117
Монастирів і законних домів	30
Шкіл, Інститутів, Колегій	27
Семинаристів	11
Парохій і місій	412
Українців Католиків	300,000

